

15227/11

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

משרד

15227/11

המשכר לדנין צמח.

לשכת מנכ"ל

נ/א/פ מ'חז"ם

11/85 - N

1/87 - 38

מס. ת"פ

מחלקה

15227/11

לשכת מנכ"ל - נושאים מיוחדים

שם:

גל - 11 / 15227

מזהה פיזי:

מזהה לוגי:

כתובת:

מס פריט: 17452

98.3/10 - 144

02-113-01-02-10

7/01/2014

נהורה

המכון הישראלי לסרטים על נושאים יהודיים

משרד הדתות

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לתרבות תורנית

ההסתדרות הציונית - המחלקה לחינוך
ולתרבות תורניים בגולה

הלשכה הראשית של הקה"ל -
המחלקה הדתית

המרכז העולמי של המזרחי -
הפועל המזרחי

היכל שלמה

ב"ה, ירושלים כ"ו בטבת תשמ"ז

27.1.1987

משרד לעניני דתות

לשכת המנכ"ל

1987-02-27

נתקבל

המשרד: היכל שלמה

ת.ד. 7440

ירושלים 90-073

טלפון: 243754

לכב'

מר קלאצ'ין

המשרד לעניני דתות

ת.ד. 1167

ירושלים 91 010

שלום רב,

בהמשך לשיחתנו אני מעביר אליך בקשה לחשלים את ההקצבה שאושרה לנו עבור הסרט הרב קוק -
המסגרת המוקטנת וכן עבור ההקצבה השנתית. הסרט עבר שינויי וורסיות ועל-כן התעכבה השלם-
תו.

אנו העברנו למר אהוד טוקטלי סך של 2,457.53 ש"ח עבור כתיבת התסריט (רצ"ב צילומי
החשבונות). מן המשרד לעניני דתות קבלנו סך 1,500 ש"ח עבור הסרט וכן 2,212 ש"ח ע"ח
ההקצבה השוטפת (מתוך 7,500 ש"ח) שאושרה ע"י המנכ"ל הקודם, הרב טלומון. בסך הכל מגיע
לנו מן המשרד 5,288 ש"ח. בשל הרצון לסיים במהירות את הסרט נודה לך על העברה מהירה
של ההקצבה בסך 5,288 ש"ח.

בכבוד רב,

שאול מיליש

מנכ"ל מכון "נהורה"

העתיקים: ד"ר יונה בן ששון, יו"ר "נהורה"

הרב יוחנן פריד, מנהל האגף לתרבות תורנית,

משרד החינוך והתרבות

מר זבולון אורלב, מנכ"ל המשרד לעניני דתות

מר שלום קליין, מ.מ. מנהל האגף לתרבות תורנית,

משרד החינוך והתרבות

סיכום הדיון שהתקיים ביום ו' כ"ב בטבת תשמ"ז (23.1.87) על הסרט על הרב קוק זצ"ל

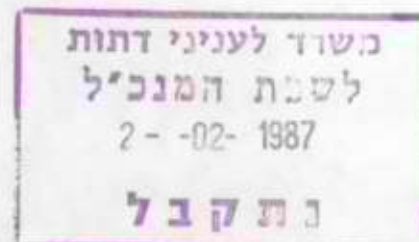
1/28
א. א. א. א.
נא

השתתפו: מר זבולון אורלב - מנכ"ל המשרד לענייני דתות
מר אורי מינצר - דובר המשרד לענייני דתות
מר יעקב הדני - מנהל האגף לחינוך דתי במשרד החינוך והתרבות
מר שאול מייזליש - מנכ"ל "נהורה"
מר פטר פרישטט - יו"ר עמותת "אנשי חזון בהיסטוריה היהודית"
מר אברהם צביון - ראש המח' לחינוך מבוגרים במשרד החינוך והתרבות
מר דוד שמש - אגף הנוער במשרד החינוך והתרבות
מר בן-ציון דל - ראש אגף לכח אדם בהוראה במשרד החינוך והתרבות
מר יצחק רקנטי - מפיק ויועץ "נהורה"
מר אלעזר שטורם - מנכ"ל "שורשים"

סוכם:

- א. החלטה חיובית להפיק סרט על חייו הרב קוק בהיקף 45-60 דקות.
- ב. הסרט יופק תוך שיתוף פעולה בין המרכז הבינלאומי "אנשי חזון בהיסטוריה היהודית" למכון "נהורה", כשהגופים הרשומים למעלה יתנו תמיכתם בגיוס המשאבים, ומאוחר יותר בהפצה. שיתוף הפעולה מותנה במציאה קונצנזוס לכתיבה חסרית ראשוני, חסרית מורחב, ושאר שלבי הביצוע וההפקה.
- ג. לוח זמנים: בתוך חודש וחצי יסוכם הסינופסיס הראשוני בין ה"ה פרישטט ומייזליש ואנשי מקצוע מטעם, שיחווה את מבנה ומסגרת הסרט, ישרטט את רוח הדברים שיוצגו בו, ויציע חקציר מפורט לביצוע.
- הדברים יוצגו בפגישה הבאה של הפורום שיחכנס ביום ו', ה' באדר ר', 6.3.87.

רשם: שאול מייזליש

ב"ה,

פרסיכל מהישיבה עם השר לעניני דתות מר זכולון המר והיועץ מר שלמה לקס
שהתקיימה ב-כ"ו סבת תשמ"ז - 21.1.87

ההצעות ומובאות להלן הן בגדר הצעות כלליות יש להכנין בקפידה ולהביאן לאשורו
של השר ולאחר מכן לפני הנהלת המשרד לדיון לביצוע.

יש לעבד א) תכנית אב בקשר לביצועו והרחבתו של המשרד.

ב) תכנית אב לחיזוק מעמדן וליעול תפקודן של המועצות הדתיות.

- 1) בר מצוה
- 2) נשואין
- 3) טהרת המשפחה
- 4) יחסי ציבור
- 5) שונות

1) בר מצווה: להוציא חוברת הדרכה ומידע שתכלול דיני תפילה ודיני הנחת תפילין,
במספר שפות בצירוף ברכת השר לחתן הבר-מצוה, כמו כן תכלול החוברת שמות של
מכונים לבר מצוה ומחירים סבירים.

2) רישום נישואין וטהרת המשפחה:

א) הקמת ועדה צבורית מורכבת מ:

- 1) נציג המשרד
- 2) נציג הרבנות
- 3) נציג חבר המועצות הדתיות
- 4) רופא גינקולוג (דתי)
- 5) עובד סוציאלי בכיר
- 6) פסיכולוג לעניני משפחה אישיות תורנית
- 7) איש מינהל
- 8) משפטן.

תפקידי הועדה

לחקור להסיק מסקנות ולהגיש הצעות אופרטיביות.
המטרה- לקרב ולחבב את היהדות את הדת, ואת העוסקים בה, על הציבור הרחב בארץ
ובגולה.

1) להעביר קורסים לרושמי הנשואין

הקורס יכלול הרצאות במנהל תקין הלכות בענין נשואין וטהרת המשפחה, כללי
נימוס ויחסי ציבור, רצוי שהמועמדים יהיו רבנים בעלי סמכא. כמו כן רצוי
שידעו מחוץ לשפה העברית שתי שפות לועזיות בגמר הקורס יקבלו המשתתפים תעודת
מוסמן לרישום נישואין ומדריך לטהרת המשפחה לחתנים. בעל התפקיד מסווג האמור
ישרה בסחון וסמכות וישפיע על הזוגות הצעירים השפעה חיובית לקראת חייהם
המשותפים בעתיד.

יש לבדוק את האפשרות להעביר את הקורסים הנ"ל בשיתוף עם אחד המכונים, הקימים
(כגון מכון אריאל, מכון סדנת אנוש, מכון שפרן).

(2) כמו כן יש להעביר קורסים למדריכות נשואין (כלות) בערך באותה המתכונת "כדלעיל". המדריכות להדרכת נשואין וטהרת המשפחה תקבלנה תעודה של "מדריכה מוסמכת". הן חייבות להיות בוגרות אחת המכללות כגון "אורות" או מכללת "בית וגן".

(3) לקיים קורסים לטהרת המשפחה למפקחות על הנשים בעת הטבילה במקוה. להנהיג תורנות של רבני שכונות לענות טלפונית על שאלות של המפקחות המתעוררות בעת הטבילה.

מוצע שלפני תהליך הרישום הרשמי ישמעו הזוגות הצעירים במסגרת קבוצתית, סידרת הרצאות מפי אישיות תורנית, רופא גיניקולוג, מרצה בסוציאולוגיה, פסיכולוג משפחתי אישיות תורנית, מילדת זתית מוסמכת.

כמו כן, יש להוציא חוברת תידרוך נאה בצירוף ברכה של השר לזוג הצעיר.

(4) קרבות גמ"ח

להקים קרבות גמ"ח ליד המועצות הדתיות בשיתוף עם משרד הרווחה במטרה לאפשר לחסרי אמצעים לקבל גמ"ח לצורך סידור שמחות צנועות על יסוד קריטריונים ברורים.

(5) אבלות

להוציא חוברת תידרוך במקרה של אבלות, שתכלול דיני אבלות, מאמרי חז"ל קדיש יתום מבוקד במספר שפות בצירוף מילות ניחומים של שר הדתות.

(6) מוקדי מידע

להנהיג באזורים מוקדי מידע הלכתיים מאוישים על ידי רבני הישובים או השכונות שיענו טלפונית על שאלות דחופות בעיני הלכה. את מספרי הטלפון של המוקדים יפורסמו בעיתונים המקומיים.

(7) בתי דין לממונות

להקים בתי דין אזוריים מורכבים מרבני שכונות או ישובים שישבו בסמכות של בית דין לבוררין על עניני ממונות בינה ובינו ובסיכסוכים שונים. הרכבים אלה יוכלו להקל הרבה על בתי דין הרישמיים.

(8) סיפוח יחסים בין הרשויות המקומיות לבין המועצות הדתיות הבוהל הקיים הוא שהמועצות הדתיות מתנהלות בשטח שפוטן של הרשויות המקומיות, הן מקבלות חלק מתקציבן באמצעות הרשות המקומית. חייבות הן לעבוד בשיתוף פעולה מלא, מתברר שבחלקן אינו ביחסים תקינים עם הרשות המקומית יוצא שהשרותים הדתיים במקום ניזוקים מכך, מוצע איפוא שהמשרד לענייני דתות יגלה יוזמה בליצירת אווירה של שיתוף פעולה וזאת על ידי יזום פעולות חברתיות ציבוריות משותפות. דיונים על נושאים משותפים אירועים חגיגיים שבתות עיון, כל הפעולות האלה יעשו בחסות שר הדתות ושר הפנים.

(9) לבדוק אפשרות של הקמת מנהלת ארצית כדוגמת המנהלת בירושלים, במטרה לגייס כספים, מתורמים שונים להקמת מבני דת מעבר לתקציב הממשלתי לצורך זה יש להקים עמותה ליד משרד הדתות.

כינוס ועידה בין לאומית למניעת התכללות

להקים ועדה ציבורית שתבדוק כינוסה של ועידה בין לאומית, בה יתכנסו מנהיגים רוחניים וראשי קהילות מקרב כל יהדות העולם על זרמיה השונים.

הועידה תדון על הדרכים למנוע או לפחות להמעיט את ההתבוללות בקרב העם היהודי אם תמצא דרך להמעיט את ההתבוללות היא תקל בהרבה על בעיית מיהו יהודי. הועידה תצליח לעורר בקרב יהדות העולם את הסכנה שבהתבוללות.

הועידה תתפצל לצוותות עבודה שתבאנה את ההחלטות בפני הועדה המתמדת של הועידה, והועידה תטיל על מוסד קבוע את ישום ההחלטות.

הועידה תהיה בחסות שר הדתות והוא יצרף אישי מדינה שונים, כגון נשיא המדינה את ראש הממשלה את ראשי הסתדרות הציונית העולמית, כמו כן כדאי לבדוק הזדהות הכנסת עם הרעיון. את הרעיון ניתן לבצע אך יש לקבוע שני תאריכי יעד. בדיקת הרעיון עד תומו, תאריך יעד שני, מועד כינוסה של הועידה. מבצע מסוג זה של המשרד לענייני דתות תהפוך את המשרד לגורם ממלכתי ראשון במעלה ויוקרתו תעלה בעיני העם כולו באשר הוא שם.

מוצע לבדוק את הביצוע בשיתוף פעולה עם ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית, כמו כן כדאי לבדוק אם ניתן לשלב את כינוס הועידה "המוצעת" עם כינוס הועידה של ההסתדרות הציונית בשנה הקרובה. ועידה מעין זו יש להכין בקפידה מלאה במיומנות גבוהה.

אגודת אנשי מדע שומרי תורה בישראל Association of Orthodox Jewish Scientists in Israel

כ"ה כסלו

תאריך

ר"ת (ישאיה מאזנין) כ"ה

למנהל האגודה

למנהל האגודה, רח"ל, תל אביב

מאזנין מאזנין, כ"ה כסלו, תשנ"ד, ירושלים

למנהל האגודה
 ב"ה מאזנין

31. 16031 י"ג 91160

לשכת
המרכז

המרכז הירושלמי למען המשפחה
JERUSALEM FAMILY CENTER

46 Jabotinsky street
Jerusalem, 92 182
Israel
Telephone: 02-631447

רח' ז'בוטינסקי 46
ירושלים 92 182
ישראל
טלפון: 02-631447

ד"ר
מס' 3
כאמור, זכרונות אלו הם זכרונות
המרכז הירושלמי למען המשפחה
אשר הוקם על ידי משרד
הרווחה והשירותים
החברתיים.

לד"ר
החלק תכנון תכנון תכנון תכנון

החלק תכנון תכנון תכנון תכנון

לשכת
המרכז
(נושא)
המרכז

המרכז הירושלמי למען המשפחה
לשכת המרכז
1986-11-5
במקבל ביום
חיס

לד"ר
החלק תכנון תכנון תכנון תכנון
18.11.86

המרכז הירושלמי למען המשפחה
JERUSALEM FAMILY CENTER

46 Jabotinsky street
Jerusalem, 92 182
Israel
Telephone: 02-631447

רח' ז'בוטינסקי 46
ירושלים 92 182
ישראל
טלפון: 02-631447

י"א תשרי תשמ"ז
14 באוקטובר 1986

תזכיר

כבודם הרבנים הראשיים בישראל ובירושלים :

הרב מרדכי אליהו - ראשון לציון - הרב הראשי לישראל - נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל
הרב אברהם כהנא שפירא - הרב הראשי לישראל - נשיא בית הדין הגדול
הרב יצחק קוליץ - הרב הראשי וראש אבות בתי הדין לירושלים
הרב שלום משש - הרב הראשי וראש אבות בתי הדין לירושלים

מאת : פרופ' ג'רלד קפלן - מנהל מדעי
המרכז הירושלמי למען המשפחה

יש לי הכבוד להעביר לכבודם אינפורמציה מעודכנת בעניין התפתחות המרכז למען המשפחה שפועלת בתמיכתם של כבודם.

המרכז נפתח ב-י' בניסן תשמ"ו (1 באפריל 1985) במשרדים שכורים במבנה האוניברסיטה ברחוב ז'בוטינסקי 46 ירושלים, במסגרת תקציב הממומן ע"י קרן פילנתרופית אנונימית ומספר תורמים פרטיים. העובד היחיד במשך השנה הראשונה היה פרופ' ג'רלד קפלן - פסיכיאטר לילדים, ובשנה השניה נעזר ע"י ד"ר יהושע נאמן - פסיכולוג קליני בכיר, ומזכירה. המרכז שייך לעמותה הנקראת "המכון הירושלמי לחקר לחץ נפשי" המנוהל ע"י ועד ציבורי, שעכשו כולל : ברנרד צ'ריק סגן נשיא האוניברסיטה - יו"ר, השופט אשר פיליקס לנדאו, מר נתנאל לורך, מר מאיר סילברסטון וד"ר טד פינק.

המשימה העיקרית, כידוע לכבוד הרבנים הראשיים, היא למנוע הפרעות נפשיות וחברתיות אצל ילדים של הורים מתגרשים וזאת בשיתוף פעולה הדוק עם בית הדין הרבני האזורי בירושלים, בתי המשפט המחוזיים, פקידי סעד, עורכי דין ועובדים מקצועיים אחרים.

מצורף בזה דין וחשבון סטטיסטי המאשר את הצלחתו של המרכז; עד היום המרכז טיפל ב-130 זוגות ו-297 ילדים ונוער מתחת לגיל 18, לפי פירוט הטבלה המצורפת. אחוז ניכר של המקרים הופנה ע"י בית הדין הרבני האזורי בירושלים. רוב המקרים האלו הופנו כדי שהמרכז יבדוק את זוג ההורים והילדים ויחווה דעת בענין החזקת הילדים או ביקורים של ההורים אחרי הגירושין. כמה מקרים הופנו כדי שתבדק האפשרות של שלום בית ולקבל הדרכה בענין שיתוף פעולה בין ההורים בטיפול בילדיהם. מעניין לציון שבכל מקרה של דיווח לבית הדין, ההמלצות של המרכז בעניין החזקה של הילדים ומגע אתם, נתקבלו. היום העברת כל מקרה מסובך מבית הדין אל המרכז למשפחה נכנס לשיגרה.

המרכז הירושלמי למען המשפחה
JERUSALEM FAMILY CENTER

46 Jabotinsky street
Jerusalem, 92 182
Israel
Telephone: 02-631447

רח' ז'בוטינסקי 46
ירושלים 92 182
ישראל
טלפון: 02-631447

- 2 -

כמו כן מקרים מטובכים של הורים מסוכסכים הפונים לבית המשפט המחוזי מופנים
ע"י השופטים לבדיקה והמלצות המרכז, עם תוצאות דומות בענין קבלתן של המלצות
המרכז.

בכל מקרה עובדי המרכז משתדלים לפשר בין ההורים המסוכסכים ולייעץ להם
ולילדיהם כדי לעבד הסכם גירושין המגן על בריאות הנפש של הילדים ולהדריך את
הצדדים כדי להוציא לפועל את ההסכם המתאים גם אחרי הגירושין.

נוסף לעבודה הנ"ל, פרופ' קפלן נותן חינוך והדרכה לפקיד סעד, לעובדים
סוציאליים, פסיכולוגים ואנשי מקצוע אחרים, בעיקר עורכי דין, כדי לשפר את טפולם
בזוגות המתגרשים ובילדיהם.

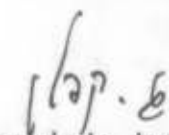
מכיוון שתקציב המרכז עד היום ממומן ברובו ע"י תרומות פילנטרופיות, הלקוחות
מתבקשים לשלם רק 10 שקל לביקור, ומקבלים אותם בלי כסף באם אינם יכולים לשלם אפילו
את הסכום המינמלי הזה. אולם בתום שנתיים מאז הוקם המרכז, המימון המרכזי ע"י
קרן פילנטרופית יסתיים. לא ברור איך המרכז ימשיך לפעול באופן כספי כשזה יקרה.

בתקופה האחרונה פונים כמה מקרים מאזור חיפה, תל-אביב, ואילת ומספר קטן של
מקרים הופנו ע"י בתי הדין הרבניים האזוריים מחוץ לירושלים.

מצורף בזה העתק כתבה די אמינה על עבודת המרכז בירחון של נעמ"ת, וכמו כן
מכתב הניתן לזוגות הפותחים תיק גירושין בבית הדין הרבני האזורי בירושלים, ומודעה
לציבור הורים העומדים להתגרש להזמין אותם לישיבת הדרכה שבועית במרכז.

בברכת גמר חתימה טובה,

ובכבוד רב,

פרופ' ג'רלד קפלן

המרכז הירושלמי למען המשפחה JERUSALEM FAMILY CENTER

46 Jabotinsky street
Jerusalem, 92 182
Israel
Telephone: 02-631447

דו"ח סטטיסטי 14.10.86 - 130 מקרים

רח' ז'בוטינסקי 46
ירושלים 92 182
ישראל
טלפון: 02-631447

מקור הפניה

רופא	לקוח קודם	יוזמה עצמית	חבר	פסיכולוג	פקיד סעד	בית ספר	צו בית משפט מחוזי	מכתב מבית צו בית דין ①	עורכי דין
2	10	17	1	7	21	7	19	7	15

יוזם הפרידה

אמא 63
אבא 19

מקרים מירושלים : 115
מחוץ לירושלים : 15

חיים יחד : 45
חיים בנפרד : 85

מספר ילדים : 297 0-6 : 105 7-8 : 48 9-13 : 80 14-18 : 62

עם מי גרים הילדים אחרי הפרידה ?

אמא : 60 מקרים אבא : 8 מקרים מחולק ⑤ : 10 מקרים משותף ④ : 9 מקרים

תקופה בין הפרידה והפנייה

מתחת ל-6 חדשים	6 חדשים עד שנה	1-2 שנים	2-3 שנים	3-4 שנים	מעל ל-5 שנים
17	15	14	10	14	10

תקופת נישואין לפני פרידה

לא נשואים : מקרה 1	5 שנים או פחות : 23 מקרים	6-10 שנים : 29 מקרים	מעל 11 שנים : 44 מקרים
--------------------	---------------------------	----------------------	------------------------

זוגות בהם לפחות הורה אחד סובל מהפרעה פסיכיאטרית ;

אישיות סכיזודית	אישיות גבולית	אישיות פרנואידית	אישיות נרסיסיסטית	אישיות בלתי חברתית	פסיכוזה
2 = 1.5%	4 = 3.1%	14 = 10.7%	3 = 2.3%	2 = 1.5%	10 = 7.7%

סוג ההתערבות :

ייעוץ נישואין והדרכה בטיפול בילדים	הדרכה בעניין טיפול בילדים ע"י ההורים אחרי גירושין	תזכיר לבית דין או בית משפט בעניין החזקת ילדים ומגע	פישור להסכם גירושין
16 מקרים	41 מקרים	31 מקרים	47 מקרים

הפרעה פסיכיאטרית אצל ילד : 16 = 12.3% מקרים ילד פרטיזני : 12 = 8.3% מקרים

1. בית דין - על פי רוב בית הדין הרבני האזורי בירושלים.
2. מכתב בית הדין - מכתב פתוח במסגרת בית הדין להזמין הורים בתהליך גרושים להדרכה.
3. מחולק - הילדים מחולקים בין בית האב ובית האם.
4. משותף - כל הילדים גרים יחד חלק מהזמן עם כל הורה לסירוגין.
5. ילד פרטיזני - מקרים שבו הילד מצדד באופן אקטיבי בצידו של הורה אחד נגד השני.

ל-6-9

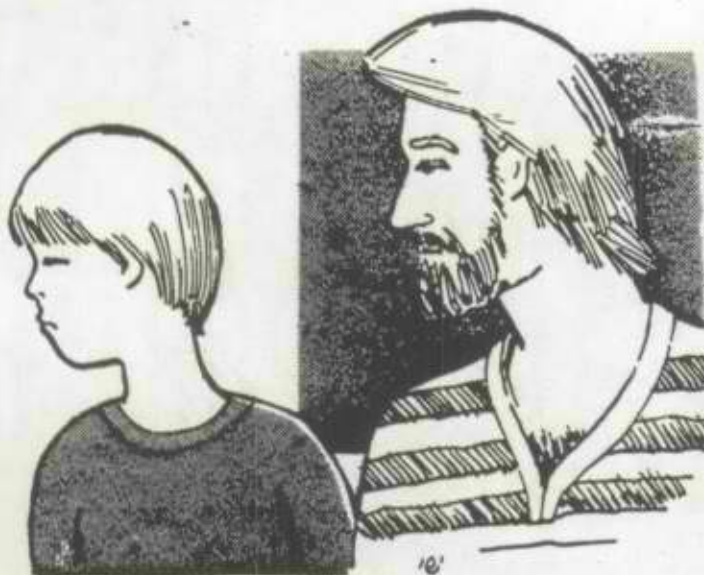
אוקט 1981

לא להתגרש מהילדים

30 – 40 אחוז מילדי
הגרושים בעולם סובלים
מהפרעות נפשיות, או
מהפרעות חברתיות, ורבים
מהם נהפכים לעבריינים.
בקרב אוכלוסיית האנשים,
שגדלו בבתים "שלימים",
מגיע שיעור זה לעשרה
אחוזים.

אסתר פישר

"הורים נכבדים,

בהסכמת כבוד נאון הרבנים הראשיים וראשי אגודת החרדים לישראל, ובהסכמת בתי הדין הרבניים, הגי שולח סכתא על לכל על הפחתה תיקוניו, ולהם ילדים מתחת לגיל 18.

אני מונה אליכם בתוקף תפקידי כמנהל מרכז צדקה, הפיקס למעט בעיות התפתחות אצל ילדים שהורים נמצאים בתהליך נידוי. הרי מומין אתכם לפגישה של חצי שעה - ללא תשלום - כדי להסביר לכם מה הן הבעיות הצפויות לילדיכם עקב הגירושין, ואיך תוכלו לנסות לילדיכם להתמודד ולהתגבר עליהן. אם אכן תתגרשו, אני תפסיק להיות יחד, אלא שלילדיכם אתם תמשיכו להיות זוג הורים, שמהם הילדים יירשאו אצל, תמיכה והדרכה למרות כל חילוקי הדעות שביניכם ולמרות שישמרו את הדין לעצמם, תצטרכו לתפקד בעתיד במשותף כאב ואם כלפי ילדיכם, פרישה אשר הינה לגמרי לא פשוטה.

כאשר הורים מתגרשים, הילדים מבינים עליהם רוב גרועות וזמן, אשם, פחד ותוסר ביטחון. רוב ההורים מצליחים עליהם הדרכה נכונה ללמוד איך לתמוך בילדיהם, עלימנות להקטין את סבלם ולמנוע התפתחות לא בריאות. לי ולעמיתיי ניסיון רב בנושא זה. יש בידינו הפיקס להודיע הורים בדרך היעילה ביותר, כיצד ומתי לספר לילדים שההורים נפרדים זה מזה, ואיך להתמודד עם תגובותיהם ודאגותיהם.

אשמח להיפגש אתכם, בתנאי שתהיו מוכנים לבוא שדיכם יחד לשיחה משותפת. שיחה זו תהיה סודית, ולא אספיד את תוצאת השיחה נדום אחר בלי הסכמתכם. תוכלו להיפגש איתי במשרדנו ברחוב רבתיסקי 46, ירושלים, מס' 203 (טל': 02-631447). מועד פגישה שמי ריחן לתאם טלפנית או במכתב.

אף אם מועד הגירושין אינו נראה באופק, אני מפליץ לכם להיפגש בהקדם למכתבי, עלימנות לחבנן מבעוד מועד את הבנת הילדים למציאות החדשה האפשרית.

בכבוד רב,

פרופ' ג'רלד קפלן, מנהל המרכז הירושלמי לסיוע המשפחתי.

טיפול מונע בבעיות התפתחותיות

פרופסור ג'רלד קפלן, קומה בינעית-נמוכה, עברית במבטא אמריקני. הקפדה על ניסוח של כל משפט - מן הטיפול בו טענתו 26 שנה פרופסור לפסיכיאטריה בבית הספר לדפאיה של האוניברסיטה רבתי הוקרה "הרווד" שבארצות הברית; פרופסור לפסיכיאטריה בבית הספר לרפר אה באוניברסיטה העברית; מנהל המחלקה לפסיכיאטריה של הילד והמתבגר ב"הדסה" שבבירה; 40 שנות ניסיון בפסיכיאטריה של ילדים; נשיא כבוד של ארגון בינלאומי לפסיכיאטריה של הילד והמתבגר. מדוע מכל תחומי הפסיכותרפיה של הילד החליט להקדיש עתה את כל מרצו לילדי גרושים דווקא?

"זו הבעיה המרכזית של הדור שלנו", הוא סבור. וכיצד אפשר שלא תהיה, כאשר בארצות הברית מתגרש זוג אחד על כל שני זוגות נשואים; באנגליה - אחד על כל שלושה זוגות, ואצלנו - נכון, פחות, אך בכל זאת זוג אחד על כל שישה זוגות. חה מספר שאין לבטלה; שכן כתוצאה מגירושין ההורים סובלים בכל העולם 30 - 40 אחוז מילדיהם מהפרעות נפשיות, או מהפרעות חברתיות, ורבים מהם נהפכים לעבריינים. בקרב אוכלוסיית האנשים, שגדלו בבתים "שלימים", מגיע שיעורם לעשרה אחוזים.

כלום אין די בכך, כדי לנקוט, בלי להתמרמה, פעילות מונעת, אשר תקטין את הפגיעות באורחיהם. פרופסור קפלן סבור, שאכן זה הדבר ה"בוטרי" ביותר, ולשם כך נפתח באפריל 1985 "המרכז הירושלמי למען המשפחה", הממוקם מול בית הנשיא. המימון להקמתו ולהפעלה תו בא בעיקר מקרנות מחקר מדעיות אלמוניות, "ולא", מדגיש הפרופ' סור, "מכסף ממלכתי, ציבורי, או עירוני."

יש גם הכנסה קטנה נוספת: הזוגות הבאים הנה משלמים עשרה שקלים חדשים לשעת טיפול - אם יש להם. מי שהוצאה זו מכבידה על כיסו, משלם פחות. מי שאין לו - פטור מכל תשלום.

התקציב, המתבטא בסכומים מזעריים, אינו מאפשר העסקת עוזרים, אולם פרופסור קפלן אינו בודד בביצוע המשימה. הוא נהנה משיתוף הפעולה של רשת עובדות סוציאליות ופיקסידענד מעורבות ירושלים ושל עמיתיהם ממשרד העבודה והרווחה, הפועלים באזור ירושלים ובמחוז הדרום. כל אלו ממנים למרכז את הפרודים ואת הגרושים, הזקוקים לעצה כאשר לילדיהם. אך לא רק הם - מגיעים גם אנשים, שושלחו לכאן עלי פי צו של בית הדין הרבני ושל בית המשפט המחוזי. אלו גם אלו שולחים לרוב את הזקוקים לשירותיהם למרכז, כדי לקבל המלצה מקצועית לחזקתו של מי מהם להעביר את הילד.

אולם עיקר העיקרים במרכז הוא טיפול מונע בבעיות התפתחותיות, הצפויות לילדי גרושים. טיפול זה מושתת על המסקנות, שהושגו בעזרת כלים מדעיים בידי מומחה לדבר. המסקנות כשלעצמן באו לאחר הבנת הגורמים המסייעים להתפתחותו של המצב החרגי. את מהותם של אלו האחרונים ניתח פרופסור קפלן זה לאיכבר בעת הרצאה שלו, (הבנויה על מתן טיפול אישי 85 זוגות ול-150 ילדים מתחת לגיל 18), שאותה השמיע באוניברסיטת תל אביב.

טיפול מונע של הילדים מגבירים את המתח בין ההורים

הגורם המרכזי לפגיעה בנפשו של הקטין הוא המריבות בין ההורים.

לסכסוכים הללו שלושה שלבים:

שלב א': בגירחוג רבים בשל אירעהתאמה באופיים, או עקב פסיכופתולוגיה של אחד מהם. יש ביניהם הסובלים ממנייה דפרסיה (מרה שחורה ולאחריה מרה "לבנה" של מצב רוח עליו). הילדים הינם נעדראיה לעשה מסביבם. הם סובלים, אך בשלב זה אינם מתערבים.

שלב ב': אחד מבניהם מחליט להתגרש - השני מתנגד. ההחלטה

מצעת את ליבו של מי שאינו רוצה להרוס את הקן המשפחתי, אולם אין הוא יכול לשנות את המצב. תחת זאת מוציא הוא את רוגמו בפגעו

איך לשוחח עם ילדיך בעניין הגירושין

במרכז הירושלמי למען המשפחה סבורים, כי רצוי שהורים, שהחליטו להתגרש, ייפגשו עם ילדיהם לפני מתן הגט, ויכינו אותם לקראת הצפוי להם. אצל ילדים בגיל הגן יש לקיים שיחה זו שבעה – עשרה ימים לפני הפרידה; אצל ילדים בגיל חמש – שמונה יש לקיים את השיחה חודש או חודשיים לפני הפרידה, ואצל ילדים מבוגרים יותר יש להקדים את השיחה עוד יותר. להלן הנושאים שהם מציעים לכלול בשיחה:

- ההורים אינם מסתדרים יחד, ולכן החליטו להתגרש ולגדל בדירות נפרדות. הם לא ימשיכו לחיות כבעל ואשה. הגירושין אינם קשורים לדבר כלשהו שעשו הילדים, והילדים אינם אשמים בדבר.
- הווג ימשיך לתפקד כאבא ואמא לילדיהם בצורה יציבה לכל החיים, על-אף אפשרות של שינויים במשפחה המפולגת, אם ההורים יתחתנו שנית, ויהיו ילדים מנישואין אלו.
- הילדים יגורו עם הורה אחד, ויתמידו בביקור שבועי אצל ההורה השני. שני ההורים מעוניינים, שהילדים ימשיכו לשמור על קשר טוב ומתמיד עם שני ההורים. הם ידעו שילד זקוק לקשר יציב עם שני ההורים, כדי לאפשר לו התפתחות וגדילה בריאות.
- הגירושין הם קבועים – לתמיד. אפילו אם אחרי הגט ישתפר הקשר בין ההורים, והם יחדשו את ההרגשה של ידידות, הם בכל זאת ימשיכו לחיות בנפרד.
- ההורים חושבים, שהילדים לא יסכימו לגירושין, ואף יתנגדו להם, אך ההחלטה אינה בידי הילדים, ואין הם יכולים לשנותה.
- ההורים ידעו, שיתכן שהילדים יגיבו על הידיעה המצערת ברגשות פחד, זעזוע, חרדה, אי-ביטחון וזעם. לפיכך יעזרו ההורים לילדיהם להתמודד עם רגשות אלו ולהתגבר עליהם.
- כל זוג הורים שישי בארץ מתגרש, ואין לילדים להתבייש בגירושין-הוריהם. מדובר אמנם בעניין פרטי, אך זה עשוי להקל על הילדים את העול, אם ירגישו חופשיים לשוחח על הנושא עם חברים טובים ועם המורה בבית-הספר, ולהתייעץ עמם.
- אל לילדים להתערב במריבות בין ההורים. אין זה רצוי, שהם יצדדו בצד אחד נגד השני. למרות שההורים הפסיקו לאהוב האחד את השני, גם האב וגם האם ממשיכים, וימשיכו בעתיד, לאהוב את כל הילדים. כל הורה יאפשר לילדים להמשיך לאהוב את ההורה השני.
- ההורים אינם רוצים, שהילדים יעבירו מסרים בין הורה אחד לשני, וגם אינם רוצים שהילדים יספרו להורה אחד מה השני עושה. ההורים מבטיחים לא להשתמש בילדים כאמצעי-תקשורת ביניהם.
- ההורים מעוניינים לענות על השאלות של הילדים, ולהסביר את הנקודות הללו, עכשיו או מאוחר יותר.
- ההורים, במשותף או בנפרד, יחדשו את השיחה הזאת מעת-לעת בשבועות ובחודשים הבאים. ההורים ידעו, שקשה לילדים להבין את המצב הזה ולהשלים עמו, ויעבור זמן עד שהילדים יסתדרו עם המצוקה של המשפחה ויתגברו עליה.

במי שפגע בו; מבקש לעצמו את הרכוש המשפחתי, ומגייס כוחות – כלומר: את הילדים – לצידו. הילדים מתחילים להתערב. שלב ג': זה השלב של מתן הגט. בשלב זה עוברים שלוש מבין המתגרשים ממצב של מלחמה למצב של שלום; הם נוהים לידידים עוזרים זה לזה, ואף מקיימים יחסים; שליש אינם נשארים ידידותיים כל כך כלפי עצמם. הם גומרים את המלחמה בהפרדת-כוחות, והעניין "נסגר" לגביהם; שליש מהם ממשיכים ללחום לאחר מתן (קבלת) הגט, ומלחמה זו משפיעה באופן משמעותי על הילדים. הללו נחפזים עתה לצינור, שדרכו מועברת השנאה ההדדית של ההורים. מתוך צינור זה צומח הסיכון העצום לבריאות-הנפש של הילד. כאן מוקד הבעיות, שמהן סובלים 30 עד 40 אחוז מכלל ילדי-הגירושין.

הגורם השני, התורם אף הוא את חלקו לפגיעה בבריאותם הנפשית של ילדי-גירושין, הוא ניגוד אינטרסים בין הורים וילדיהם. קרוב ל-220 קטינים, שעמם נפגש פרופסור קפלן, התנגדו לגירושין של ההורים. "כשאבא חוזר הביתה שיכור, הוא מרביץ לי ולאמא", סיפר אחד מהם, "אבל אני מתנגד שאמא 'תזרוק' אותו מהבית. כשהוא אינו שותה – הוא טוב."

אלא שלדעתו של ילד זה, כמו לדעתם של ילדים אחרים, אין השפעה על גורל המשפחה שלהם. כמו עמיתיהם לצרה חש גם הוא כקרבן סביל של החלטות-ההורים.

"כשאבא חוזר הביתה שיכור, הוא מרביץ לי ולאמא, אבל אני מתנגד שאמא 'תזרוק' אותו מהבית. כשהוא אינו שותה – הוא טוב", אומר קטין, בן להורים גרושים. כ-220 קטינים, שעמם נפגש פרופסור ג'רלד קפלן, התנגדו לגירושין-הוריהם.

הגורם השלישי להפרעות הנפשיות, או החברתיות, של הילד הוא תקשורת לקויה, או העדר תקשורת, או (בעיקר) שימוש בילד כצינור-תקשורת להעברת מסרים שליליים. כמו בשלב ג' של הגורם הראשון (מריבות), מעבירים ילדים מסרים של שנאה מהורה אחד לשני. "תפקיד" זה מלווה לרוב בסבל רב, ולעיתים מתלווים אליו גם רגשות המשפיעים על עצם המסירה.

ילד: "כשאני מוסר לאמא את אשר אבא אמר, אני רואה עד כמה היא סובלת."

ילד אחר: "אני משנה את המסר. רוצה שיהיה שקט. חבל רק שאני צריך לטפל בהורים שלי."

יש מסרים שונים, המועברים בעזרת סיפורי-שווא של הילדים, והמגבירים את המתח בין ההורים. אמא: "בני בן השמונה חוזר הביתה מביקור אצל אביו, ואמר לי ולחברתי שביקרה אצלי: 'אני רוצה להוציא את אברהמין שלי שתמצצו אותו, כמו שראיתי בוידאו אצל אבא. סבורתי, כי ילדי אינו משקר, ברור שלא ארשה עוד לילד לבקר אצל הגרוש שלי'."

אולם, כפי שהסתבר מאוחר יותר, דבריו של הואטוט היו רחוקים מהאמת: את הסרט הפורנוגרפי בוידאו ראה בבית-חברו ולא בביתו של האב...

הגורם הרביעי הוא הפגיעה בקשר שבין ילד להורה, עקב התנהגותו של האחרון. כך, למשל, שמע פרופסור קפלן מפי ילדה בת 11: "פתאום נעשתה אמי מין אשה מחרה; עושה 'סצירות', פונה למשטרה, ומספרת לשוטרים כי אבא מתקיף אותה. זה לא נכון: היא מתקיפה אותו. אני שונאת אותה!"

הגורם החמישי, שבעטיו נפגע הילד נפשית, הוא נטישת ילדים בידי הורה אחד. זה "ההורה הרע". שונאים אותו בגלוי, כאותה ילדה השונאת את אמה ששיקרה, או מפתחים דמיונות באשר לדמותו, כמו הילד ש"הרביק" לאביו את סיפור הווידאו. הקטין מחלק את העולם לפי

תדמיתו של כל הורה לחוד, ובליבו ובגופו נצחית תדמיתו של רב צדיקים כלפיהם.

אסור שההורה ה"נוטט" ישמש כמארח בלבד

עוד לפני הפרידה מצדד הילד באחד ההורים זה יצאנו אל הסעודה הוא, כאמור, "ההורה הרע" - כך מאפיין הילד אחד ההורים, נדון כלל עלידי האם, שעמה הוא חי. מדוע, אפוא, לא יצאנו גם את האב, כשם שאמו התגרשה ממנו? ואכן, הילד גדל, כשבליבו הדימוי של "ההורה הרע" נדמה כמלצת: דימוי שנהפך במרוצת הזמן בעיניו לאביו. הוא ספספ איתו, וברכה לחשוב: "אמי (אבי) אשה (איש) טובה ונכבד, אך אבי (אמי) רע (רעה) שטן". שטן זה, עליאף יחס של ביעור כללי. קנה ח טביעה בנפש הצעירה, ומפריע להתפתחותה. לתופעה זו השלכות אחדות: יש שבגיל ההתבגרות - ויש בחדים הצעירים בשני ההורים, ולענין המנותק בנדה, איך אפשר לטפל רק בזה שעמו הוא חי - מורד הוא בנדה הטוב, ובתחיל להדהות עם "ההורה הרע". זו דרך, המובילה לעבריינות, ואין זה מיותר, אם אותו "שטן ומנוול", שעמו מחליט הוא להדהות נכסיו, כדי להביש את ההורה הטוב - אינו כזה כלל; שכן ברגע הקרוב אין הצד שדוע לעובדה, כי הדימוי הזה הצטייר לו מתוך הדימויים של "ההורה הטוב", ולא תוקן עקב העדר מגע עם ההורה הטוב.

ניתוק של שנתיים ויותר בין הילד והאב עלול למנוע את הדרך חזרה לגבי האחרון, כשהילד - עתה בוגר יותר - מכריז: "היכן היה עד עכשיו? - בוודאי שכב עם נשים אחרות, בהבעת שאמי נאבקה עם המציאות המרה. עתה חזרו - איני רוצה בו!".

השלכה אחרת של הפגמת דמות "ההורה הרע" היא התפתחות אישיות עצבנית (נברטית). דוגמא לכך היא אותה נערה, אשר לא היתה מסוגלת לקשור קשר אינטימי עם גבר, ולא הקימה משפחה, משום שכל בחור היה כשטן בעיניה; או אותו בן-גרושים, שגדל אצל האב, התחתן והקים בית, אך ראה באשתו מפלצת - כדוגמת דמות אמו, שאותה הפנים בצורה זו בהיותו צעיר.

יש לחפש את שורשי בעיות אלה, לדבריו של פרופסור קפלן, בניתוק הילדים מאחד ההורים, "ואת זה", טוען הוא, "מבקש אני למנוע". הוא מספר, כי "אבות רבים פונים לבית-המשפט, ותועים שם, כי זכותם לראות את הילדים. אני טוען: זכותו של הילד לראות את האב, וכיון שהגני מסכים עם האבות - זאת בשל טובת-הילד - אני משתדל לעזור להם. אולם במקרים מסוימים זו משימה בלתי-אפשרית."

כוונתו של הפרופסור היא למקרים של ניתוק, אשר אך שנתיים ויותר. זה קורה לרוב לאבות, המסכימים שלא לראות את ילדיהם בהיותם קטנים, אך נמשכים אליהם לאחר שגדלו.

קורה אז, שילד אינו רוצה לראות את אביו, וטוען: "היכן היה עד עכשיו?

- בוודאי שכב עם נשים אחרות, בהבעת שאמי נאבקה עם המציאות המרה. עתה חזרו - שילד לכל הרוחותו איני רוצה בו!". "מצב מעין זה", טוען פרופסור קפלן, "יש למנוע מלכתחילה. דעתי היא, שיש להבטיח קשר בין ילדים ובין הורים גרושים. ברוב המקרים אני מאליה לשכנע בכוונות הדבר את האב ואת האם, המבקרים במרכז. רק לגבי מעטים מהם המסקנה שלי שונה. זה קורה, כשלאחד מבני-הזוג הפרעה פסיכיאטרית: הוא אינו יכול להחליט, ואני ממליץ אז על מגע מזערי בינו ובין ילדיו - זאת, בהשגחתו של פקיד-הסעד. כאשר התנהגותו של ההורה החולה מסכנת את בריאות-הנפש של הילד, אני ממליץ להקטין את המגע. אם פקיד-הסעד מדווח, כי הוחמד מצבו של האיש, אזי אין מגע מלהפסיק כליל את הפגישות עמו."

"אולם במקרים 'בריאים' דעתי היא, כי יש להדק את הקשר בין הילדים ובין ההורה, ששוב אינו עסם", הוא מדינש. "יתר על-כן: אסור להורה, שעמו גר הילד, לדבר רעות על ההורה השני, ועליו לשכנע את ילדו להתמיד בביקורים אצל בן-הזוג לשעבר - זאת, גם במקרה של התנגדות אפשרית מצידו של הקטין. יש חשיבות רבה לכך שהילד ילון לפחות פעם בשבוע אצל ההורה השני, כדי לאפשר לו (להורה) לתפקד לא רק כמארח; הוא יכין אז ארוחה לצאצאו, ייקח חלק פעיל בחינוכו היומיומי, וישכיב אותו לישון."

לשים בצד את האלימות ואת העוינות, כדי להקטין את הנזק לילדים.

שכונת ההורים אינו דבר קל. אין לשכוח, כי מדובר בשני אנשים מסוכסכים, אשר השנאה ביניהם "הכניעה את האהבה. הם באים למרכז, לאחר הביקור הראשון, לשורה נוספת של פגישות. לעתים יחד, לפעמים לחוד. אני עוזר להם לשים בצד את העוינות, את האלימות, ומשתדל לשכך את הכאבים מימים עברו. כל זאת כדי שישתפו פעולה, ויתכננו יחד עמי כיצד להתנהג, על-מנת להקטין את הסיכון, שבכווח לגרום נזק לילדיהם", מספר פרופסור קפלן.

תיאור מתון זה של פגישות עם אנשים אכזרי-שנאה מאפיל על הסערות המתלקחות בין כותלי המרכז. אין ספק, שאילו ניתן כושר-הדיבור לכתליו של המקום, היו אלו מזעזעים את שומעיהם בסיפורים על הזעם ועל זעקות-שבר, המבלבלים את ההיגיון.

"קורה לא-פעם", מגלה הפרופסור, "שאני קולט את המידע מתוך המריבה, ומשתמש בו לצורך הפישור. זה לרוב מצליח, מפני שהם אוהבים את הילדים שלהם, ושיעור ניכר מהם הינם הורים טובים, עליאף חיותם בריזוג קשים זה לזה. בסופו-של-דבר מסכימים ההורים המסוכסכים לשתף פעולה למען טובת-ילדיהם, ושיתוף זה מוביל להסכם-גירושין יציב."

אולם, לדברי פרופסור קפלן, אין די בכך. בהסתמך על נסיונו הרב סבור הוא, כי הסכם-גירושין - ויהיה יציב כאשר יהיה - לא יחזיק מעמד בשלימותו לאורך-שנים. כיון שכך, רצוי לכלול בו סעיף, המאפשר לצד אחד לחייב את הצד השני להתייצב לפני מפשר, או יועץ מוסכם, כאשר יתעורר צורך בדבר. האיש, שבו יתנו אמון השניים, יעזור להורים להתמודד בשעת-מצוקה עם בעיות חינוכיות ועם בעיות טיפוליות, העלולות להטריד אותם כפעם בפעם.

המרכז הירושלמי למען המשפחה
JERUSALEM FAMILY CENTER

46 Jabotinsky street
Jerusalem, 92 182
Israel
Telephone: 02-631447

רח' ז'בוטינסקי 46
ירושלים 92 182
ישראל
טלפון: 02-631447

ה ז מ נ ה

זוגות הורים שהחליטו להתגרש מוזמנים לפגישה קבוצתית
במרכז למען המשפחה, לקבל הדרכה איך במשותף לעזור
לילדיהם להתמודד עם המצב.

הפגישות תתקיימנה כל יום שלישי החל מ-9.9.86,
בשעה 17.30 בחדר מס' 203 ברחוב ז'בוטינסקי 46
פינת רחוב שלמה מולכו (קו אוטובוס מס. 15)

אין צורך בתשלום.

פרופסור ג'רלד קפלן
מנהל המרכז למען המשפחה

המרכז הירושלמי למען המשפחה
JERUSALEM FAMILY CENTER

46 Jabotinsky street
Jerusalem, 92 182
Israel
Telephone: 02-631447

רח' ז'בוטינסקי 46
ירושלים 92 182
ישראל
טלפון: 02-631447

כ"ה בתשרי תשמ"ו
10 אוקטובר 1985

הורים נכבדים,

בהסכמת כבוד גאון הרבנים הראשיים וראשי אבות בתי הדין לירושלים,
ובהסכמת הנהלת בתי הדין הרבניים, הנני שולח מכתב זה לכל זוג הפותח תיק
גירושין, ולהם ילדים מתחת לגיל 18.

אני פונה אליכם בתוקף תפקידי כמנהל מרכז צבורי המיועד למנוע בעיות
התפתחות אצל ילדים שהוריהם נמצאים בתהליך גירושין. הריני מזמין אתכם
לפגישה של כחצי שעה - ללא תשלום - כדי להסביר לכם מה הן הבעיות הצפויות
לילדיכם עקב הגירושין ואיך תוכלו לעזור לילדיכם להתמודד ולהתגבר עליהן.

אם אכן תתגרשו, אזי תפסיקו לחיות יחד, אלא שלילדיכם אתם תמשיכו
להיות זוג הורים שמהם הילדים ידרשו אהבה, תמיכה והדרכה. למרות כל
חילוקי הדיעות שביניכם ולמרות שנשואיכם הגיעו לסופם, תצטרכו לתפקד
בעתיד במשותף כאב וכאם כלפי ילדיכם, משימה אשר הינה לגמרי לא פשוטה.

כאשר הורים מתגרשים, הילדים מגיבים על פי הרב ברגשי זעם, אשם,
פחד וחוסר בטחון. רב ההורים מצליחים על ידי הדרכה נכונה ללמוד איך
לתמוך בילדיהם על מנת להקטין את סבלם ולמנוע התפתחויות לא בריאות.
לי ולעמיתי נסיון רב בנושא זה. יש בידינו המידע להדריך הורים בדרך
היעילה ביותר כיצד ומתי לספר לילדים שההורים עומדים להתגרש, ואיך
להתמודד עם תגובותיהם ודאגותיהם.

אשמח להפגש אתכם, בתנאי שתהיו מוכנים לבוא שניכם יחד לשיחה משותפת.
שיחה זו תהיה סודית ולא אמסור את תוכנה לשום גורם אחר בלי הסכמתכם.
תוכלו להיפגש אתי במשרדנו ברח' ז'בוטינסקי 46, חדר מס 203.
מועד לפגישה עמי ניתן לתאם טלפונית או במכתב.

אף אם מועד הגירושין אינו נראה באופק, אני ממליץ לכם להיענות
בהקדם למכתבי על מנת לתכנן מבעוד מועד את הכנת הילדים למציאות החדשה
האפשרית.

בכבוד רב

ע. קפלן

פרופ' ג'רלד קפלן

מנהל המרכז הירושלמי למען המשפחה

ד"ר נאמן
א. יונתן
נ. י.

השר לעניני דתות

7.1.87

פרטיכל ישיבת תכנון

השחתפו : השר המנכ"ל, ינקי, אשר, אורי

השר : צריך להכין תכנית טווח.
לגבי בתי הדין צריך לוי"ז לפעולה.
להכין את הפגישה של יום ששי 9.1.87.
אחרי הפגישה עם הדיינים צריך לקבוע פגישה עם הרבנים הראשיים.
לדבר עם הלל קולין שיכין את המסמך בזמן הישיבה ביום ששי ויכין מסמך לקראת הפגישה עם הרבנים.

- לפרסם את פגישת יום ששי בעתונות.
- לאחר הפגישה עם הרבנים לפרסם.
- להכין חוברת הסברה לאחר ביצוע כל פעילות השינוי.
- לבדוק ענין מנהל בתידי"ר.

שיעורי תורה לציבור - צריך למצוא גופים ודרך ארגון של שיעורי תורה לציבור הרחב, פנסיונים, חוזרים בתשובה

תקציבים ייתכנו מהמפד"ל, משרד החינוך לבדוק בוגרי ישיבות הסדר שיתנו שיעורי תורה. (אורלב מציע בתי מדרש קהילתיים).

להכין תכנית לכמה עשרות בתי מדרשות כאלה בבתי כנסת. אולי ניתן להכין את זה כתשדירי שירות בטלויזיה. אורלב התחיל לטפל ויכין תכנית.

לפרסם את הענין בתקשורת - פתיחת בתי המדרשות.

- לרישום על שם מסחרי.
- להציע הכנת טקסטים

צריך להתחיל תוך 3 חדשים להפעיל את הנושא.

הסברה נישואין, בר מצווה, אבל - לנסות לשאוף להסברה חצי חובה של ענייני נישואין וגירושין.

השר לעניני דתות

- 2 -

טוב שההדרכה וההסברה תהיה מרוכזת במשרד הדתות ולא מפוזרת במקומות השונים.

להכין צוות להכנת ההסברה בנושאים אלה. (חברים מגשר, עתונאי דתי...)

לבדוק הסברה והדרכה של עובדים בשירותים הדתיים.

- גיוס כל הגופים הקשורים בחזרה בתשובה ונסיון לאחדם תחת גוף הקשור אלינו (או קשר אחר).

- ימי עיון וסמינרים בנושאים שונים הקשורים ביהדות, בהסברה דתית וכו' (כשבת).
- ירחי כלה.

- לבדוק בטאון למחשבה יהודית.

- לבדוק ביקורים של השר ואולי הרבנים הראשיים בקיבוצים ומושבנים חילוניים, ניתן גם רבנים אחרים.

1951

השר לענייני דתות

7.1.87

פרטיכל ישיבת תכנון

השחתפו : השר המנכ"ל, ינקי, אשר, אורי

השר :

צריך להכין תכנית טווח.
 לגבי בתי הדין צריך לויז לפעולה.
 להכין את הפגישה של יום ששי 9.1.87.
 אחרי הפגישה עם הדיינים צריך לקבוע פגישה עם הרבנים הראשיים.
 לדבר עם הלל קולין שיכין את המסמך בזמן הישיבה ביום ששי ויכין מסמך לקראת הפגישה עם הרבנים.

- לפרסם את פגישת יום ששי בעתונות.
- לאחר הפגישה עם הרבנים לפרסם.
- להכין חוברת הסברה לאחר ביצוע כל פעילות השינוי.
- לבדוק ענין מנהל בתידי"ר.

שיעורי תורה לציבור - צריך למצוא גופים ודרך ארגון של שיעורי תורה לציבור הרחב, פנסיונים, חוזרים בתשובה.

תקציבים ייתכנו מהמפד"ל, משרד החינוך לבדוק בוגרי ישיבות הסדר שיחננו שיעורי תורה. (אורלב מציע בתי מדרש קהילתיים).

להכין תכנית לכמה עשרות בתי מדרשות כאלה בבתי כנסת. אולי ניתן להכין את זה כתשדירי שירות בטלויזיה. אורלב התחיל לטפל ויכין תכנית.

לפרסם את הענין בתקשורת - פתיחת בתי המדרשות.

- לרישום על שם מסחרי.
- להציע הכנת טקסטים

צריך להתחיל תוך 3 חדשים להפעיל את הנושא.

הסברה נישואין, בר מצוות, אבל - לנסות לשאוף להסברה חצי חובה של ענייני נישואין וגירושין.

2/....

טוב שההדרכה וההסברה תהיה מרוכזת במשרד הדתות ולא מפוזרת במקומות השונים.

להכין צוות להכנת ההסברה בנושאים אלה. (חברים מגשר, עתונאי דתי...).)

לבדוק הסברה והדרכה של עובדים בשירותים הדתיים.

- גיוס כל הגופים הקשורים בחזרה בתשובה ונסיון לאחדם תחת גוף הקשור אלינו (או קשר אחר).

- ימי עיון וסמינרים בנושאים שונים הקשורים ביהדות, בהסברה דתית וכו' (כשבת).
- ירחי כלה.

- לבדוק בטאון למחשבה יהודית.

- לבדוק ביקורים של השר ואולי הרבנים הראשיים בקיבוצים ומושבים חילוניים, ניתן גם רבנים אחרים.

(1/2) (1/2)

Yeshivat Har Etzion

Alon Shevuth, Gush Etzion 90940

Tel. (02) 931456-8

אלון שבות, גוש עציון 90940,

טלפון 931456-8 (02)

ישיבת
הר
עציון

ב"ה, ג' טבת תשמ"ז
4 בינואר 87

הח' אהרן שניידמן

לכבוד
מר זבולון אורלב
מנהל כללי
המשרד לענייני דתות
ירושלים.

שלום רב,

הנדון : כ"ס לפעילים ועובדי המשרד לענייני דתות.

בהמשך לשיחותינו והתכתבותנו בנדון, שמח אני להודיעך כי קבלתי את הסכמת הנהלת מוסדות אור תורה באפרת בראשותו של הרב ש. ריסקין להקים מוסד זה במסגרת מוסדות אור תורה אשר באפרת.

מוסדות אלה נכונים עקרונית לקלוט ימי עיון, השתלמויות וסמינרים בהיקף עד 100 משתתפים במסגרת פנימית עם כלכלה מלאה במשך השנה, זאת מתוך הנחה כי האמצעים שמשרדכם יוכל להקציב להחזקה השוטפת יוכלו לסייע להשלמת הבניה של המתקנים הדרושים. לשם סיכום המו"מ חוזר אני כאן על הזמנתנו אותך לסייר בגוש עציון ובמסגרת סיור זה לקיים פגישת עבודה באור תורה - אפרת; תהיה זאת הזדמנות נאותה לראות מקרוב מוסדות אלה, על מאות תלמידיהם במסגרות השונות, על התפתחות המפעל ויכולתו לתרום מעבר לגבולותיו. נשמח לתאם מועד.

שלך בברכה,

משה מושקוביץ
יו"ר ההנהלה.

משרד לענייני דתות

ליחידת המנכ"ל

11-01-1987

קבל

העתק : הרב ש. ריסקין ראש מוסדות אור תורה - אפרת.

Office of Public Relations:

25 Keren Kayemet St. P.O.B. 7447, Jerusalem 91073,

Tel. (02) 663606-662568

המשרד ליחסי ציבור:

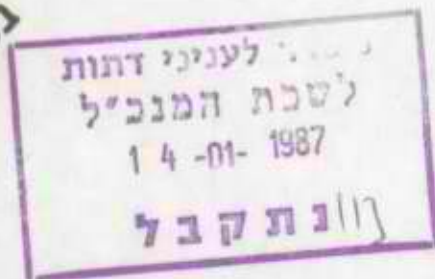
רחוב קרן קיימת 25, ת"ד 7447, ירושלים 91073,

טלפון 662568-663606 (02)

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
JAN 10 1961
CHICAGO, ILL.

תאריך: 1.1.87

לכבוד

מר זבולון אורלב - משרד לענייני דתות
מנהל כללי
כנסת ישראל
ירושלים
נכבדי,

הנדון: האם באמת אף אחד לא רוצה לחסוך 500 מליון \$?

לפני כשנה הגיש החתום מטה לממשלת ישראל תוכנית פעולה לחסכון 230 מליון \$ במשק הלאומי של ישראל, על ידי צימצום ויעול השימוש בטלפון, באמצעות מערכות בקרה ורישום שיחות טלפון.

התכנית, אשר זכתה לכותרות רבות בכלי התקשורת ולתהודה עצומה בציבור, הופצה לפני שנה בין כל משרדי הממשלה, העוסקים בנושאי כלכלה, ונמסרה גם לשר התקשורת, מנכ"ל חברת הבזק ולחשב הכללי במשרד האוצר.

בשנה שחלפה מאז הוצגה תוכנית החסכון, הותקנו מערכות בקרה ורישום שיחות טלפון בעשרות מוסדות, אירגונים וחברות גדולות שהבולטים ביניהם: הטכניון, אוניברסיטת בר-אילן, תרכובות ברום, אלסינט, סולתם, פיברוניקס, נילית, דפי-זהב, תנובה, בנק הפועלים, רפ"ק, ראקום, אינטל, חברת חשמל, המשביר, אופטרוק, טלרד, תעשייה אוירית, חברת IBM, חילן, ארקיע, מחיש, בנק מזרחי, מלון שרתון, בי"ח שערי צדק, ועוד עשרות קיבוצים ומוסדות ... רבים אחרים.

בכל האירגונים, בהם הופעלו כהלכה מערכות בקרה ורישום שיחות טלפון, מומש חיסכון בהיקף של 25% עד 50% בחשבונות הטלפון, מלבד חסכון בזמן עבודה.

ברשימה הנ"ל לא מופיע אפילו משרד ממשלתי אחד, למרות שכידוע, גם לך נכבדי, הבזבוז בהם בתחום הטלפונים אינו קטן, ונתן לחסוך בהם מאות אלפי דולר בחודש.

ניתוח הוצאות המשק הישראלי על תקשורת באמצעות הטלפון בשנים 1983, 1984, ו-1985 מלמד, כי אם תגדלנה הוצאות התקשורת בשנים 1986 ו-1987 רק ב-25%, למרות שב-3 השנים שקדמו גדלו ההוצאות במוצע מדי שנה ב-37%, ניתן יהיה לחסוך בשנה הקרובה, באמצעות מערכות רישום שיחות טלפון, סכום של 500 מליון \$!

על רקע התלבטויות הממשלה ביחס לתכנית כלכלית חדשה והקשיים בגיבושו של תקציב לאומי נוסכם, מצאתי לנכון להציג בפניך שוב תוכנית פעולה פשוטה, ברורה וקלה למימוש חסכון ישיר של 500 מליון דולר במשק הלאומי, ולחסכון עקיף נוסף של סכומים גדולים עוד יותר.

ברצוני להדגיש בפניך, כמי שמעורב בקבלת החלטות כלכליות במדינת ישראל, כי גם אם יושגו רק 50 אחוזים מהחסכון המוצע, יהיה החסכון גדול יותר מכל הקיצוצים הנדרשים בימים אלה ע"י האוצר בכל המשרדים הממשלתיים גם יחד, כולל בטחון, חינוך, בריאות ורווחה.

היום לאחר נסיון מוכח של מימוש החסכון בעשרות מוסדות, חברות ואירגונים גם בארץ, המצטרף לנסיון עשיר בתחום זה בכל העולם, ניתן לקבוע בודאות כי תוכנית החסכון היא מציאותית ומימושה בישראל תלוי רק במקבלי ההחלטות בכנסת, בממשלה ובחברות הגדולות.

אשמח מאוד להפגש איתך על מנת להציג בפניך ביתר הרחבה את התוצאות, שהושגו במונחים של חסכון, ולהעביר אליך חומר נוסף ככל שידרש.

עזרתך בקידום הנושא בהחלט חיונית, ולכן אנא אל תשאיר את המלאכה לאחרים.

בכבוד רב,

יעקב סולן

מנכ"ל

לוט

1. תכנית פעולה לחסכון 230 מליון \$ (הוגשה לפני כשנה ב-28.11.85)
2. חישוב החסכון בהוצאות הטלפון.
3. דוחות לדוגמא של רישום שיחות טלפון.

תאריך: 28.11.85

לכבוד

נכבדי,

הגדרון: תוכנית פעולה לחסכון 230 מליון \$ במשק הלאומי של ישראל
ע"י צימצום ויעול השימוש בטלפון

כאזרח ישראלי ער למצבה הכלכלי של המדינה, וכמנהל חברת תקשורת הבקיא היטב בתחום התקשורת בארץ ובעולם, הנני מתכבד להפנות אליך, כמי שמעורב בתהליכי קבלת ההחלטות הכלכליות במדינה, הצעה מעשית לחסכון מידי של 230 מליון \$ במשק הלאומי של ישראל, חסכון שיתבצע באמצעות צימצום ויעול השימוש בטלפון על ידי התקנה והפעלה של מערכות רישום שיחות טלפון.

1. רקע כללי

ההוצאות הישירות על תקשורת באמצעות הטלפון (תשלום פעימות מונה בלבד) הסתכמו בישראל בשנת 1984 בסכום של 360 מליון \$.

גידול הוצאות הטלפון (מספר פעימות מונה) היה בשנתיים האחרונות בשיעור של 40% - 35% בכל שנה.

על רקע התלבטויות הממשלה ביחס לעתיד התכנית הכלכלית, שיק החלה להניב פירות חיוביים ראשונים, ולאור הדיונים ללא מוצא על הצימצומים בתקציב המדינה, ישנה הסכמה כללית כי פתרון בעיותינו הכלכליות מותנה היום בעיקר בצמצום הוצאות הממשלה והוצאות הציבור בכל דרך אפשרית, מוגשת כאן תכנית פעולה מעשית, פשוטה ברורה וקלה למימוש חסכון מידי של 230 מליון \$ במשק הלאומי באופן ישיר, ולחסכון עקיף נוסף של סכומים גדולים עוד יותר.

תכנית הפעולה המוצעת כאן ע"י חברת סולן תקשורת ומחשבים בע"מ, מושתתת על התקנת מערכות רישום ובקרת שיחות טלפון על קווי טלפון בודדים ובמרכזיות טלפון מכל הסוגים הקיימים.

קדמה לגיבוש תוכנית הפעולה המוצעת כאן עבודת הכנה מדוקדקת, שנמשכה יותר משנתיים, וכללה בין השאר ניתוח שוק יסודי בארץ ובעולם, סקר כלכלי מפורט ופתוח, התקנה ובחינה ממושכת בשטח של ציוד רישום שיחות טלפון על כל סוגיו.

2. מערכת רישום שיחות טלפון - כללי

מערכת רישום שיחות טלפון ממוחשבת היא מערכת בקרה אוטומטית, המותקנת על קווי טלפון בודדים או על מרכזיות טלפון, ומאפשרת פקוח ובקרה מלאים על זרימת כל תנועת הטלפונים ברשת התקשורת. מערכת רישום שיחות טלפון אוגרת בזכרונה נתונים מפורטים על כל שיחת טלפון. הנתונים, הכוללים בין השאר את התאריך, השעה, מספר הטלפון שחוייג משך השיחה, ומספר השלוחה שחייגה, נפלטת באופן אוטומטי על גבי מדפסת או נאספים בזכרון המחשב לצורך עיבוד וניתוח. המערכת מבצעת עיבוד של המידע, הנצבר בהתאם לצרכי הארגון ומאפשרת קבלת דוחות מנהלים מפורטים, המציגים נתונים מצטברים כוללים של כל המשתמשים בטלפונים ועל פי דרישה גם דוחות חריגים בכל חתך רצוי של משך זמן או מתמשים. פעולת המערכת אינה משפיעה על השימוש השוטף בקווי הטלפון.

3. היתרונות שמעניקה מערכת רישום שיחות טלפון למשתמש

- 3.1. חסכון של 50% - 25% בחשבון הטלפון.
- 3.2. הגברת פריון העבודה (פחות שיחות טלפון מיותרות).
- 3.3. הפחתת הזמן המבוזבז על ידי עובדים בטלפון (שיחות יותר קצרות).
- 3.4. הקטנה משמעותית של העומס על המרכזיה והקווים.
- 3.5. חסכון בהשקעות הגדלת תשתית שאינה דרושה בעצם. (קווי טלפון נוספים).
- 3.6. שיוך נכון של הוצאות הטלפון בין המשתמשים (מחלקות, אגפים וכו').
- 3.7. כלי ביקורת על חשבוניות הטלפון של חב' הבזק.
- 3.8. יכולת לנתח באופן אינטליגנטי את המבנה והצרכים של רשת הטלפונים באירגון.

4. סוגים קיימים של מערכות רישום שיחות טלפון

- 4.1. מערכות רישום לקווי טלפון בודדים.
- 4.2. מערכות רישום למרכזיות טלפון אלקטרוניות חדישות.
- 4.3. מערכות רישום למרכזיות אלקטרומכניות ישנות.

5. למי מיועדת מערכת רישום טלפון ?

מערכות רישום שיחות טלפון מיועדות לכל אדם, אירגון, עסק, מוסד או חברה ציבורי או עסקי, המשתמשים בטלפון באופן שוטף, ומעוניינים לצמצם את ההוצאות הישירות והעקיפות, הנובעות מהשימוש בטלפון.

6. ישום והפעלה של מערכת רישום שיחות טלפון

ישום והפעלה של מערכת רישום שיחות טלפון מלווה בכל אירגון בנוגדנים לא מעטים, ורק הפעלה נכונה של המערכת מביאה עמה את מלוא התוצאות הדרושות. להלן חלק מעקרונות ההפעלה והישום של מערכת רישום שיחות טלפון:

- 6.1. מערכת רישום שיחות טלפון הוא כלי ניהולי חכם שרק המשתמשים בו בתבונה מפיקים ממנו את מלוא התועלת האפשרית.
- 6.2. עיקר האפקט בהפעלת המערכת מחקבל באופן פסיכולוגי ולכן יש לפרסם בחוץ הארגון כהלכה את דבר התקנת המערכת.
- 6.3. אין שום תועלת בביטול מוחלט של האפשרות לקיים שיחות טלפון פרטיות באירגון - מטרתנו צמצומן וקיצור משכן.
- 6.4. מכשיר הטלפון נועד קודם כל לעבודה ולכן שיחות טלפון הן חלק מהעבודה מטרתנו אחת לקיים אותן אך קצרות יותר.
- 6.5. מערכת רישום שיחות טלפון אפקטיבית רק אם מפעילים אותה באופן רצוף ועיקבי לאורך זמן ולא מתייחסים אליה כאל "ג'מיק" זמני.

7. נסיון בעולם בהפעלת מערכות רישום שיחות טלפון

- 7.1. בעולם מותקנות מאות אלפי מערכות לרישום שיחות טלפון.
- 7.2. רמת החסכון המוכחת היא בשיעור של 50% - 25% בהוצאות הטלפון ובשיעורים מקבילים בזמן עבודה ופריזון.
- 7.3. בכמה מקומות בעולם משתמשים במערכות רישום שיחות טלפון במרכזיות פנימיות בלבד (אינן מחוברות כלל לקווי חוץ) על מנת לחסוך בזמן השיחות של העובדים בינם לבין עצמם.
- 7.4. בארה"ב הסתבר בסקרים של מכון רוברט הלף כי כל עובד אמריקאי מבזבז בשנה בממוצע זמן עבודה השווה ל-3.5 שבועות עבודה בשיחות טלפון פרטיות.

8. נסיון בישראל בהפעלת מערכות רישום שיחות טלפון

בישראל כבר מותקן מספר מצומצם של מערכות רישום שיחות טלפון, להלן חלק ממצאי ההתקנות הראשונות:

- 8.1. צים - חסכון של כ 50% בהוצאות הטלפון.
- 8.2. מוסד יד ושם - חסכון של כ 60% בהוצאות הטלפון.
- 8.3. בי"ח ביקור חולים - מלבד חסכון של 30% בהוצאות נפתרה בעיה קשה של מחסור בקווי טלפון, וחוסר יכולת לקבל את בי"ח במקרה חירום.
- 8.4. מלון מגדל דנאל - נחסכים מדי חודש \$3,000 ע"י צימצום שיחות טלפון של העובדים.
- 8.5. עו"ד יגאל ארנון - חיוב לקוחות בגין שיחות טלפון עבורם וצמצום הוצאות הטלפון.
- 8.6. בי"ח דג'ני - חיוב לקוחות בגין שיחות טלפון שביצעו.
- 8.7. קיבוץ גבעת ברנר - ביקורת והקצבת שיחות טלפון לחברים.

9. קושי אפשרי בהפעלת תכנית החסכון והדרך להתגבר עליו

- 9.1. הקושי הצפוי העקרי בהפעלת תכנית החסכון המוצעת על ידנו נעוץ בהתנגדות אפשרית של ועדי עובדים להתקנת מערכות רישום שיחות טלפון באירגונם.
- 9.2. התקנת מערכות רישום שיחות טלפון מלווה בדרך כלל בנוגדנים של העובדים החשים מרירות כנגד אירגון שמתחיל לבדוק אותם.
- 9.3. הנסיון בארץ ובעולם מלמד-הפעלה זהירה של מערכת רישום שיחות טלפון חדשה המלווה בהסברה נכונה ובמידה הדרושה של רגשות כלפי העובדים עוברת תמיד בשלום.
- 9.4. ובנוסף, על רקע המשבר הכלכלי והקיצוץ הנוסף הצפוי בתקציב המדינה, ניתן להסביר לכל ועד עובדים נכון, שהקיצוץ בהוצאות הטלפון הוא פתרון עדיף על פני פטורי עובדים.

10. תכנית הפעולה שאנו מציעים לחסכון 230 מליון \$

התקנת מערכות רישום שיחות טלפון ממוחשבת בכל אירגון, חברה, מוסד ובית בישראל על קו טלפון ישירים בודדים ועל מרכזיות טלפון אלקטרוניות חדשות או אלקטרומכניות ישנות.

11. החסכון המידי שיושג עם התקנת מערכות רישום שיחות

חסכון ישיר - הוצאות טלפון	90 מליון \$
חסכון בעבודה - הגדלת פריון העבודה	140 מליון \$
סה"כ חסכון	230 מליון \$

הערה: פירוט החישובים בנספחים.

12. ההשקעה הנדרשת להתקנת מערכת רישום שיחות טלפון

12.1. לקו טלפון בודד	\$250
12.2. למרכזיית טלפון אלקטרונית	\$5,000
12.3. למרכזיית טלפון אלקטרומכנית	\$5,000 - \$25,000

הערות:

- א. ההשקעה הנדרשת על ידי המשתמש מותנת בסוג המרכזיה ובגודלה.
- ב. אין דרושה כל השקעה על ידי הממשלה.

13. החזר ההשקעה מהתקנת מערכות רישום שיחות טלפון
- 13.1. ההשקעה הדרושה להתקנת 5,000 מערכות רישום שיחות טלפון היא כ - 25 מליון \$ (5,000 יחידות $\times$ 5,000 \$ ליחידה).
- 13.2. הכספים הדרושים לרכישת הציוד יממנו על ידי הרוכשים או הספקים, ללא סיוע ממשלתי, באמצעות צינורות מימון עסקיים רגילים.
- 13.3. בהנחה של 25% חסכון בלבד בהוצאות הטלפון תוחזר ההשקעה כולה (25 מליון \$) בתוך פחות מארבעה חודשים רק על ידי החסכון הישיר בהוצאות הטלפון (מתוך חסכון שנתי של 90 מליון \$).
- 13.4. גופים, שירכשו את הציוד בשכר מכר (ליסינג), יקבלו למעשה מקור הכנסה מיידי מכיוון שהתשלום החודשי לחברת הליסינג (כ- 5% משווי הציוד) יהיה הרבה יותר נמוך מהחסכון החדשי.
14. יתרונות נוספים שיעניק השימוש במערכות שיחות טלפון למשק הלאומי
- למשק המדינה צפויים גם יתרונות נוספים, אשר קשה לאמוד את ערכם הכלכלי המדויק, אך אין ספק כי שווים במונחים כספיים גדול עוד יותר מהחסכון הישיר:
- 14.1. הקלת הלחץ במרכזיות טלפון ציבוריות שאינן מתפקדות היום בגלל עודף משתמשים.
- 14.2. ניצול תשתית תקשורת מתפנת לאפיקי תקשורת מודרניים אחרים כמו תקשורת בין מחשבים.
- 14.3. חסכון ניכר בהשקעות הדרושות להקמת תשתית חדשה.
- 14.4. טלפון זמין למי שבאמת צריך להשתמש בטלפון.
- 14.5. שיפור השירות ללקוחות הבזק.
- 14.6. הגברת פריון העבודה הכללי במדינה.
- 14.7. תרומה נכבדה לאוירת החסכון הכללית במשק.
15. למה אנו מצפים ממשלת ישראל ?
- 15.1. לא דרוש כסף ! (גם לא הלוואות, בטחונות, ערבויות או קוי אשראי).
- 15.2. דרושה תמיכה מוסרית פומבית בתכנית הפעולה, ושילוב הנושא בסדר היום הציבורי של בעיות הכלכלה.
- 15.3. הכרחי להתקין מערכות רישום שיחות טלפון בכל משרדי הממשלה על מנת לחת דוגמא לכל המשק.
- 15.4. הממשלה תחייב את כל הסקטור הציבורי, הנמצא בשליטתה, כגון אוניברסיטאות וחברות ממשלתיות להתקין מערכות רישום שיחות טלפון.
- 15.5. דרוש סיוע של שר התקשורת להתגברות על מכשולים ומגבלות נוהליים בכל הנוגע לאישור הציוד והתקנתו.
- 15.6. מכון פריון העבודה והיצור ילווה את מימוש תכנית הפעולה במחקר צמוד שיבחון את התוצאות.

סיכום 16.

אין לי ספק שאימוץ תכנית הפעולה המוצעת על ידי סולן תקשורת ומחשבים בע"מ יכול לחסוך למשק המדינה סכומי כסף עצומים באופן ישיר ועקיף.

תרומת תכנית החסכון להגברת פיריון העבודה והיצור במשק תעמיק ותחדיר את אורית החסכון במשק כולו ותשפיע גם על תחומי פעילות אחרים. הנתונים המוצגים לעיל ובנספחים הם תמצית של תהליך מחקר שוק איסוף נתונים ובדיקתם באופן מעשי בארץ ובעולם במשך למעלה משנתיים. אני פונה אליך אישית, בשל מעורבותך היום במוקדי קבלת החלטות כלכליות, ובזכות אמונתי כי באמצעותך ניתן יהיה לקדם את תכנית החסכון שלנו.

אשמח להיפגש ולהציג בפניך בכל עת כל מידע נוסף דרוש.

בכבוד רב,

יעקב סולן

מנכ"ל

לוט

דוגמא של דוחות רישום שיחות טלפון. פירוט חישובי החסכון הישיר במשק.

חישוב החסכון בהוצאות הטלפון

1.1.87

1. שיחות טלפון מקומיות

1985	1984	
8,800 מליון	6,500 מליון	מספר פעימות מונה
7.6 אג'	5.7 אג'	מחיר פעימת מונה
626 ש"ח	370 ש"ח	סה"כ הוצאות טלפון מקומיות במליוני ש"ח
\$ 417	\$ 250	סה"כ הוצאות טלפון מקומיות במליוני \$

2. שיחות טלפון יוצאות לחו"ל

42 מליון דק'	36 מליון דק'	מספר דקות טלפון לחו"ל
\$ 3 לדקה	\$ 3 לדקה	מחיר ממוצע לדקת חו"ל
126 מליון \$	110 מליון \$	סה"כ הוצאות טלפון לחו"ל
543 מליון \$	360 מליון \$	סה"כ הוצאות טלפון מקומיות וחז"ל
135 מליון \$	90 מליון \$	חסכון בשיעור 25% בהוצאות הטלפון

3. חסכון בעבודה מצימצום משך שיחות טלפון

1985	1984	
8,800 מליון	6,500 מליון	מספר פעימות מונה
1 דקה	1 דקה	משך ממוצע של פעימה
8,800 מליון ד'	6,500 מליון ד'	סה"כ מספר דקות ששוחחו
147 מליון שע'	110 מליון שע'	סה"כ מספר שעות ששוחחו
735 מליון \$	550 מליון \$	עלות שעות עבודה לפי \$5
183 מליון \$	140 מליון \$	שווי חסכון 25% בזמן עבודה

4. החסכון הכולל במשק (טלפונים + עבודה)

1985	1984	
\$ 135 מליון	\$ 90 מליון	חסכון בהוצאות טלפון מקומיות וח"ל
\$ 183 מליון	\$ 140 מליון	חסכון בעבודה
\$ 318 מליון	\$ 230 מליון	סה"כ חסכון

5. חסכון אפשרי בשנת 1987 : 500 מליון \$

בהנחה שהוצאות התקשורת בשנים 1986 ו-1987 תגדלנה ב-25%, למרות שבממוצע גדלו ההוצאות ב-3 השנים שקדמו להן מדי שנה ב-37%, ניתן יהיה לחסוך בשנת 1987 500 מליון \$.

6. הערות והנחות לחישובי החסכון

- הנתונים שאובים משנתון סטטיסטי לישראל 1986 ומתייחסים לשנים 1983, 1984 ו-1985.
- משך ממוצע של כל פעימת מונה הוא כ-1 דקה לגבי שיחות בין-עירוניות.
- שיחות מקומיות (בתוך העיר) נמשכות כמובן יותר מ-1 דקה, אך בהעדר נתונים סטטיסטיים בדוקים נלקחו גם שיחות אלה כתחשיב כבנות 1 דקה.
- החסכון המוצג לעיל כולל את הוצאות של כלל המשק ולוקח בחשבון טלפונים עסקיים ופרטיים גם יחד.
- מקובל להניח שהטלפונים העסקיים מהווים כ-70% מכלל קווי הטלפון לעומת 30% השייכים לאנשים פרטיים. הערכת החסכון הכוללת מבוססת על שקלול החסכון בשני הסקטורים.
- הנתונים לעיל, לגבי שיחות טלפון לחו"ל כוללים שיחות יוצאות בלבד כלומר שיחות המחוייגות בישראל.
- בחישובי חסכון בעבודה לא נלקח בחשבון חסכון מצימצום משק שיחות בינלאומיות.
- שער יציג של הדולר לצורך החישובים לעיל הוא 1.5 ש"ח לדולר.
- עלות שעת עבודה ממוצעת של עובד בתפקיד משרדי בישראל היא כ-5\$ לשעה לפי נתוני מכון פריון עבודה והיצור.
- החסכון לעיל אינו כולל יתרונות לא מבוטלים נוספים שיצמחו מהחסכון למשק כגון חסכון בתוספות תשתית (קווי טלפון מרכזיות ציוד קצה), ירידת עומס מתשתית תקשורת קיימת, ותרומה להגברה כללית של פריון העבודה ולשיפור אורח החסכון הכללית במשק.

דוח מספר 1: דו"ח שלוחות מפורט

פרוט השיחות של כל שלוחה ושלוחה.

DATE	DAY	TIME	# DIALED	LOC	PULSES	DUR	CHARGE	EX	ACCT
05/02	WED	10:54	295xxx	ת"א	1	0:00:41	0.06	LO	
05/02	WED	10:55	718xxx	ת"א	1	0:02:47	0.06	LO	
05/02	WED	12:41	692xxx	ת"א	1	0:02:34	0.06	LO	
05/02	WED	12:49	480xxx	ת"א	1	0:00:59	0.06	LO	
05/02	WED	17:06	15	בזק	1	0:00:06	0.06	LO	
05/02	WED	17:16	15	בזק	1	0:00:11	0.06	LO	

LOCAL	AREA	LONG DIST.	INT'L	COLLECTIVE	TOTAL
0.78	0.00	1.68	1.42	0.00	3.88

ALL CHARGES ARE IN ISRAELI SHEKELS

דוח מספר 19: דוח פעילות חריגה:

דוח זה, שהוא אחד החשובים ביותר, מצביע על פעילויות חריגות במערכת

הדוח מצביע הן על שיחות חריגות (שיחות ארוכות, יקרות, ליעדים מסויימים או למספרים מסויימים) והן על פעילות חריגה של שלוחות (ריבוי שיחות, עלות גבוהה, משך שיחות מוגזם)

EXCEPTIONS

EXT. # DIALED	DUR.	PUL.	DATE & TIME	CHARGE	CALLS	TOTAL CHARGES	TYPE
239 04520xxx	0:12:51	64	26/02 09:18	3.84	1	3.84	VPD
244 840xxx	0:17:13	1	26/02 09:54	0.06	13	1.50	D
257 02664xxx	0:05:08	26	26/02 09:28	1.56	1	1.56	V
259 052348xxx	0:13:56	3	26/02 09:50	0.18	2	0.84	D

ALL CHARGES ARE IN ISRAELI SHEKELS

דוח מספר 22: דוח מצעד השיאים:

אם אין זה אחד הדוחות החשובים במערכת, הוא ללא ספק אחד הפופולריים דוח זה מפרט את ה"שיאים" שהושגו במערכת.

הדוח מציג את הנתונים הבאים:

השלוחה שבצעה את מספר השיחות הגדול ביותר.
השלוחה שדברה במשך הזמן הארוך ביותר.
השלוחה שנרשם לה המספר הגדול ביותר של פעימות.
השלוחה שנרשמה לה עלות השיחות הגבוהה ביותר.
המספר שחוייג הכי הרבה פעמים.

HIT PARADE REPORT

RANGE FROM: 01/02/86 00:00 TO: 14/02/86 23:59

DESCRIPTION	EXT#	# CALLS	TOTAL TIME	PULSE	CHARGE
EXT WITH THE MOST CALLS	269	277	9:08:22	352	21.12
EXT WITH THE MOST DUR	234	52	20:48:21	178	10.68
EXT WITH THE MOST PUL	257	222	10:38:37	541	32.46

תל אביב: רח' הרכבת 36 • מיקוד: 67770 • טלפון: (03)372346-7-8-9 • פקסימיליה: (03)372354 • טלקס: SOLAN 371361
ירושלים: מרכז כלל • רח' יפו 97 • מיקוד: 94340 • טלפון: (02)234115-6-7-8 • פקסימיליה: (02)221643 • טלקס: SOLAN 26259
חיפה: מרכז מסחר קרית אלעזר • מיקוד: 35153 • טלפון: (04)520202-3-4-5-6 • פקסימיליה: (04)528868 • טלקס: SOLAN 471164
באר שבע: רח' סמילנסקי 45 • מיקוד: 84212 • טלפון: (057)77218-9 • פקסימיליה: (057)71117 • טלקס: SOLAN 5478

DIRECTOR GENERAL
MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS
JERUSALEM-ISRAEL

המנחל הכללי
משרד לעניני דתות

הערות המשרד לעניני דתות לתכנית הכלכלית שהוגשה ע"י
שר האוצר לממשלה ביום 21.12.86

א. תביעות המשרד באשר לבסיס תקציב 86. מבוססות על שלש טענות מרכזיות:

1. תקציב חסר.
2. צמצום הפער ברמת השרות של השירותים הדתיים בהשוואה לרמת השרות של השירותים המונציפאליים.
3. מענה הולם לפרויקטים מיוחדים.

ב. תקציב חסר:

תקציב רגיל:

1. שכר דיינים. (תוקצב בבסיס בתיקצוב חסר) 3 מליון ש"ח.
2. ביצוע הסכמי שכר לרבנים שוחטים, וכלי קנדש מוסלמים. - 1.5 מליון ש"ח.
3. ביצוע הסכמי שכר לעובדי מועצות דתיות 2 מליון ש"ח.
4. השוואת רמת שירות לתפעול המשרד. 2 מליון ש"ח.

תקציב פיתוח:

פיתוח מבני דת 3,750 מלון ש"ח (2.5 מליון דולר).

ג. צמצום הפער ברמת השרות של השירותים הדתיים בהשוואה לרמת השרות של השירותים המונציפאליים.

רמת השרות של השירותים הדתיים הן בתקציבים הרגילים (מועה"ד, ישיבות, בתי-דין ופעולות) והן בתקציבי הפיתוח - בתי כנסת, מקואות, מקומות קדושים, בתי-עלמין וישיבות וכד'. נמוכה באופן משמעותי וניכר בהשוואה למערכות המונציפאליות והממשלתיות המקבילות.

מצב זה אינו מאפשר לשרותים הדתיים לתפקד כמקובל בנורמות הממשלתיות והמונציפאליות ויוצר קיפוח וטענות צודקות כלפי השירותים הדתיים ורמתם. מובן כי עקב המצב הכלכלי לא ניתן לסגור פער זה בשנה אחת דרישתנו לצמצום הפער הקיים.

1. מיכון: כיום מנוהל המשרד בצורה ידנית, מתוך רצון לשפר וליעל את מינהל השירותים הדתיים, ועל סמך מחקרים מקצועיים יש הכרח למכנ את המשרד. עלות פיתוח המיכון - 750 אלף ש"ח.

2. בשנים האחרונות היו התפתחויות בשרותים הדתיים בשכונות ובשובים חדשים. (בחירת רבנים, מקוואות חדשים, פתיחת מכון לאתיופים וכד'). שירותים אלו לא באו לידי ביטוי בתקציב. עלות נושאים אלו כ- 2 מליון ש"ח.

3. בתכנית העבודה לשנת 1987 נערך המשרד להעמקת הטיפול בעדות הלא יהודיות וצמצום הפער ברמת השרות - בעלות של כ- 1 מלון ש"ח.

4. בהסכם בין המשרד למשרד האוצר שנערך באפריל 1984, הוחלט שתעריף הישיבות יותאם לפי הסכמי השכר ואח"כ סוכם שיכלול את חוספות היוקר.
- בבדיקה שנערכה ע"י המשרד נמצא כי חלה שחיקה בת 42% (במונחי מדד) בתשלום החודשי לישיבות מאז אפריל 1984.
- עלות פיצוי השחיקה הינה כ- 22 מליון ש"ח.
- כמו כן נערך המשרד לטפל בתיקצוב הישיבות באמצעות ות"ת. עלות הסיוע היא 5 מליון ש"ח.
5. המשרד החליט לתת דגש להעלאת קרנה של הרבנות הראשית ולהעמיד לרשותה משאבים כספיים בהיקף רחב ככל שניתן.
- כמוכן הוחלט שמימון ההכשרים של יבוא מוצרים, יבוא מתקציב הרבנות ולא מימון ישיר של היבואנים (כדי למנוע קשר ישיר בין היבואן לרב המשגיח). תוספת בתקציב הרבנות 500 אלף ש"ח.
6. בשנתיים האחרונות חלה נסיגה משמעותיים בטיפול בפיתוח מבני דת. הועדה הבינמשרדית אשר העמידה משאבים רציניים ביותר לפיתוח מבני דת חדלה לפעול ולא ניתנה כל תשובה הולמת, ופתרון מתאים לטיפול בהקמה, פיתוח בינוי ואחזקה של מבני דת.
- כ- 100 מקוואות נמצאים בשלבי בניה שונים ברחבי המדינה. המשאבים הכספיים הקטנים של המשרד לא מאפשרים השלמת הבניה בקצב מהיר והבניה מתארכת פי כמה מזמן הביצוע הסביר.
- רמת אחזקתם של המקומות קדושים היא נמוכה ביותר עקב חוסר משאבים כספיים.

בתי-עלמין:

בשנתיים האחרונות לא הוקצבו כל משאבים כספיים לבתי-עלמין. הבעיה במספר מקומות הינה קריטית ביותר. אם לא יוכשרו מקומות קבורה ימצאו מספר בתי-עלמין במצוקה קשה של חוסר יכולת קבורה.

המצוקה התקציבית הקשה פוגעת באפשרויות הסיוע של המשרד לסיוע בבנית בתי-כנסת ובישיבות.

התקציב המבוקש למימון מינימום הפיתוח הדרוש הינו - 29,680 מליון ש"ח.

ד. המשרד נערך למספר פרויקטים מיוחדים.

1. השלמת חפירות הכותל לקראת שנת ה- 20 לאיחודה של העיר.
2. שיפוץ בתי-עלמין עתיקים.
3. שיפוץ ושיפור חזותם של המקומות הקדושים (קבר הרשב"י, בתי-כנסה עתיקים בצפת וכד').

DIRECTOR GENERAL
MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS
JERUSALEM-ISRAEL

המנהל הכללי

משרד לעניני דתות

4. מעמד "הקהל" לאחר שנת השמיטה.

5. חזוק הקשר עם הגולה - יצירת קשר של הסברה דתית, ציונית והלכתית בין הארץ לתפוצה וחיזוקה של הזיקה למדינה.

ס י כ ו ם:

עקב השחיקה בתקציב משרד הדתות, רמת השירותים בנושאים עליהם מופקד המשרד היא נמוכה, אף בשוואה למגזרים אחרים מקבילים במערכת הממשלתית.

בקשה זו הינה לסגירת פערים ותיקון עיוותים שנוצרו בשנים האחרונות.

עלינו להדגיש כי המשרד נערך לפעולות יעול וחסכון ברבדים שונים של המשרד והמועצות הדתיות. זאת מתוך מטרה לשפר את רמת השירותים הדתיים תוך הזדקקות קטנה ככל האפשר לתקציב המדינה.

אנו משוכנעים שעל אף מצוקות תקציב המדינה ימצאו המשאבים הכספיים לסגירת הפערים, בשרותים הדתיים.

חזונו החינוכי של הרב קוק (ד"ר רפי ממן)

למן רבי לוי יצחק מברדיצ'ב לא קם לעמינו מליץ יושר כרב קוק, אחבתו לעמו נבעה מן הרגש ובו בזמן היתה מושרשת עמוק בהשקפותיו ומטאפיסיות; תורתו מתאפיינת בכך שאינה מודה בקיומו של ניגוד מוחלט בין קודש וחול, בין הרוחני לגשמי: "הקודש צריך שייבנה על יסוד החול, החול הוא חומר של הקודש והקודש לו הוא צורה וכל מה שיהיה החומר יותר איתן תהיה הצורה יותר חשובה". לעומת ההסתייגות הקיצונית הבלתי מתפשרת של החוגים החרדיים בארץ, משתקפת בעמדתו של הרב קוק גישה חיובית מובהקת למפעל החלוצי חילוני, אף אם היוות בחלקו אנטיטיזה לצורת החיים היהודיים המסורתיים ולווה בסימנים של כפירה דתית. הרב סירב בכל תוקף להצמיד למפעל תווית של כפירה, אדרבה, הוא העלה על גס את אופיו החיובי וראה בו תשתית להאדאת הקודש בעתיד, אותו חומר שעל יסודו ייבנה בנין הקודש.

על סמך קביעות אלו, ניתן גם להבין את העובדה שחרב לא התייחס בשלילה מוחלטת גם לחינוך החילוני בן זמנו. אם כי לא היה מקום לצפות שאדם במעמדו, אשר כל פעלו כוון להגברת השפעתו של הקודש, ושחששות מפני "זיוף המסבך החינוכי של עם ישראל" מלאו את ישרים עם חינוך לאינו מעמיד את לימודי הקודש במרכז חכניותו ואינו מחייב את קיום מצוות התורה, הרי בכל זאת לא נרתע מללמד סניגוריה גם על חינוך זה: "אין לכת" הוא אומר במפורש, "שיש גם כאן תוכן גדול של חיים, אהבה לאומית חזקה ושאיפה ברורה ואמיצה לגדל את היישוב המעשי בארץ ישראל, לאמץ את רוח הדור להיות הולך ומתקשר לארץ ולאומה ברוח לאומי והיסטורי שעם כל נוכריותו גבוז בו ניצוץ קודש חזק מאוד, הראוי להתעלות ע"י ספוח של ידיים אמונות", וכיצד ניתן להעלות "ניצוץ קודש" זה? לא בדרך של ביקורת עקרה, לא בדרך של הסרדה וכפיית "על ידי דרך נועם ונתיבות כבוד ושלוש, נוכל הרבה יותר לתקן ולהציל מאשר על ידי משטמה וקינסוריא, וכו'".

מסרתו של החינוך הדתי מגדיר הוא ברוח נאלצת ובמלים ששועות, שקשה למצוא דוגמתן בכתביהם של חוגי דעות יהודיים אחרים: "מסרת החינוך היא להכשיר את האדם לצורתו

המתוקנת, שהנקודה המרכזית שבה הוא לעשותו טוב וישר, הטוב והישר של האדם היא התכלית היותר נשגבת שלו... ובאשר לתכלית השרשית בקריאה בשם ה' בלב ונפש, ביחוד ובאומה בכללה, דרוש תלמוד קבוע, משחר טל הילדות של האדם, על כן לקח מקום בראש החינוך הישראלי תלמוד תורה, ודיוקא ת"ת ולא ידיעות אחרות, שאין מטרתן כי אם להכשיר את האדם למלחמת החיים, ולא לעשותו טוב וישר לפני ה' ואדם... הכשרת האדם למלחמת החיים נחשבה בנו תמיד למדרגה השנייה של זכרי החינוך, ולא עצם מטרתו".

המטרות המועלות על נס ע"י הוגי הדעות החילוניים, כגון הכשרת האדם למלחמת החיים או פיתוח כוחות הנפש והגוף של התלמוד וכו', אלה נחשבות בחינוך הדתי כמטרות "ממדרגה שנייה של צדדי החינוך, כדבר שיש להשיגו מן הצד".

הרב דגל בצירוף לימודי חול אל לימודי הקודש, וזה אחד מעיקרי תחידישים במחשבתו החינוכית, אולם מדגיש הוא כי צירוף זה מצריך "שמירה גדולה", היינו שהעיקר לא יוחלף בטפל, מגמה אותה זו ללימודי החול, הפכה ללא ספק מהכרתו של הרב בנחיצותם לאור דרישות הזמן, מפעל הבנייה של החיים החדשים בארץ, שהיוו אנטיטיזה לאלף של היישוב הישן, חייב התייחסות שונה למדעים, וללימוד החול בכלל, מזו שהיתה מקובלת בחוגים החרדיים.

כרם, את גישתו החדשנית של הרב אין לפרש על רקע צורכי השעה בלבד, ועובדה היא כי עיון בכתביו הפילוסופיים מצביע על גיבוש רעיונות חדשים בתפיסת היהדות בכללותה תופעה נדירה ביותר בהקשר המחשבה הדתית המסורתית הבנוייה על הנחפס כנצחי ובלתי משתנה והמתאפיינת ע"י חשדנות רבה לגבי כל שינויי, במיוחד אם הוא מהותי ומיועד בכוונה תחילה לגרום למהפך. בשאלת פני היהדות בת ההווה, הוא מחייב שינויים עיקריים במחשבה החדשה בשלושה תחומים: א) התחום החברתי, ב) התחום הקוסמולוגי, ג) התחום האבולוציוני.

התחום החברתי, הבין הרב שלא ייתכן להמשיך במצב התבדלות זה, לא דווקא תוך
פרוגנוזה היסטורית, אלא מתוך הכרה שאנו כיהודים חייבים להעמיד חדיר נוכח
ענינו את העולם הרחב, ומגמת התעלות שבעמנו תובעת "שנדע לקלוט את היותר טוב,
יותר בריא ויותר עדין שכל קיבוץ, ולנסוע אל אדמת הכלל כולו", תהליך זה לא
ייתכן בתנאים של התבדלות.

בתחום הקוסמולוגי, משתמעת מדברי הרב עמדה חיובית לגבי התמורות המתרחשות
בעולם המדע, וכן באה לידי ביטוי האמונה שהידושים אלו ניתנים לקליטה ע"י
היהדות ואין צורך לכרוח מפניהם. למעשה הרגיש כי אין סתירות עקרוניות בין
היהדות והמדע. הוא ציפה לקליטת הידע והמדע החדש הגרם לחידוש ולריענון של כל
חטוב האצור בכל הישן לפי צורתו וטחונו. גם בתחום האבולוציוני, אין הרב רואה
סתירה לעומת היהדות. בתורת האבולוציה כלולת התפיסה של העפלה טהמדת לדרגות
גבוהות יותר של תרבותיות החוויה האנושית והקוסמית, רעיון שהוא בסכנו מקובל
ומובהק, ומכאן נכונותו הרכה של הרב לאמצו. הוא מבקר בחריפות את החינוך כפי
שהיה נהוג בזמנו בתלמודי תורה בישיבות ובמוסדות דתיים אחרים, בהוקיעו את
חינוכיותם הדוחה, כולל חוסר נקיון, רישול שאיפיון תלבושתם של המורים ואשר
מיאנו "להתפשר, ללכת עם החיים החדשים", שהתקמו בארץ.

כך לחם הרב באומץ רב למען התחדשות החינוך הדתי והתאמתו לחיים החדשים שהיו
בעצם תהליך עיצוב מעוד יותר חשובה ביקורתו על תכניות הלימודים שהיו נהוגות
בחינוך הישן ושהתרכזו בעיקר בלימוד תלמוד ופוסקים, תוך התעלמות מיתר מקצועות
היהדות; תמורה בכל עושרה, ותפארתה מקיפה לא רק את ספרות המדרשים, האגדה
הקבלה, הפילוסופיה המוסרית וחכמה ישראל, בעקבות המהר"ל; בין היתר לחם באומץ
להקמת בית ספר תיכון דתי בו יצורפו לימודי חול ללימודי הקודש.

הנמקתו לצורך בצירוף לימודי חול ללימודי קודש אינה פילוסופית דתית גרידא
כזו של הירש, אלא ניזונה גם ממודעותו לחשיבותה של התחייה הלאומית, אותה ראה
באספקלריא מסיפית מובהקת. כפרשנותו של מ. בובר בהקשר זה: ישראל זקוק לחיים
הטבעיים שאבדו לו, הוא זקוק לתם כדי להגיע אל הקודש האמיתי וחשלת.

במסגרת מימוש שאיפותיו תכנן הרב גם הקמת ישיבה מרכזית עולמית שאמורה היתה לשמש
לא רק היישוב החדש בארץ אלא אף את יהדות הגולה. כוונתו היתה לישיבה בה תוגש
תכנית לימודים בהרבה מן הנהוג כולל לימודי יהדות נוספים: מקרא, תו"י, מדע ארץ
ישראל, מחשבת ישראל, ביסוס הלשון העברית וסיפוח יכולת הכתיבה; ברוח השקפותיו
אלה קרא הרב גם ליסוד בתי מלאכה ובתי"ס לחקלאות מלאים ברוח תורה ואמונה, כדעה
ושכל טוב, בחפץ סהור, להכריא את הנשמה ואת הגוויה הישראלית בארץ ישראל, ובכלל
קיבל בהתלהבות כלתוצה שטרתה היתה לספח בארץ אינסלגנציה דתית מסוג חדש אשר
יחיה ביכולתה להצעיד קדימה את היישוב הדתי ובמיוחד את ההתיישבות העובדת.

ב"ח

הקנינה שלי יגדל אביהם, הוא גרער אולף התיז הקיץ אן זאגט יאליג זאגט זאגט
האסר עס התיז (כמו התיז ערשטין אן עמו התיז ונקו) כפי שתיז אמיז ואמיז באלן גבול
את אמיזני נשג התיזני אעם עטליאם, כשם ששג באר בגזמא הרב שמה מין א כב"ר.
(א"כ אין מין שם הוא אמיז כפי ואמיז בקומה...)

אלו אכשג אים התיזאום אמיז דיין אמיזכב בקומה סמי הקחג. אור
יודת הישרד תישין אמיזא י' התיז. יודת אמיז אמיז אמיז אן כתיזים אלו אמיזים. אמיז
התיזים הישטמק האמיזים אמיז יקני ושיגם אמיז זכרון אמיזכב כפי אמיז א אמיז גבוי.

בב"ח
(אמיז אמיז)

(לאף אחרים)

עינוג ציבורי בימי מנוחה

השר לענייני דתות מבקש להעמיד מחדש על סדר יומה של הממשלה את
הנושא "עינוג ציבורי בימי מנוחה".

מס. הנספח במשך כהונתה של הממשלה הקודמת היה 487.

מוגש על-ידי השר לענייני דתות

ג' בחשוון התשמ"ז
(5.11.86)

עינוג ציבורי בימי המנוחה

הצעת החלטה

מ ח ל י ט י ם :

א. **לאשר את נוסח הצעת חוק ימי המנוחה (עינוג ציבורי, התשמ"ו 1986 כדלקמן, ולהעמידו מיד על סדר יומה של הכנסת לקריאה ראשונה.**

חוק ימי המנוחה (עינוג ציבורי), התשמ"ו - 1986

1. בימי המנוחה כהגדרתם בסעיף 18 א' לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תשי"ח - 1948, וכן בליל תשעה באב, לא ינהל אדם, לא יפתח ולא ירשה לפתוח עינוג ציבורי, כהגדרתו בסעיף 3 (ב) לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח - 1968. איסור עינוג ציבורי

2. העובר על הוראות חוק זה, דינו - מאסר עד שלשה חודשים או קנס עד 10,000 (עשרת אלפים) ש"ח או שני העונשים ביחד. עונש

ב. הנוסח הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת יתואם עם משרד המשפטים.

דברי הסבר

לפי הסטטוס-קוו בענייני דת שהיה קיים במדינה מראשית קיומה, קיים בין היתר איסור עינוג ציבורי בימי המנוחה ובליל תשעה באב, איסור זה נשמר עד היום באמצעות חוקי העזר של הרשויות המקומיות, לאור הסירוב הגובר והולך מטעם הרשויות המקומיות לבצע את חוקי העזר שלהן בתחום זה, הגיע הזמן לעגן את הפריט הזה של הסטטוס קוו בחוק.

מוגש על-ידי השר לענייני דתות

על מכירת נשק בידי ישראל

בדיון הציבורי הנשמע היום על מדיניותה של ישראל לגבי מכירת נשק לארצות שונות, קשה להשתחרר מן הרושם הקשה כי הדיון מצומצם להיבטים של כדאיות בלבד, תוך התעלמות מן המימד המוסרי.

התנועה הדתית לאומית, אשר רואה בציונות לא רק פתרון יעיל לסכנות המאיימות על עם ישראל, אלא אמצע לכך הזדמנות להתמודד עם האתגר של ממלכת כהנים וגוי קדוש - אינה יכולה להסכים עם הפיכתה של מדיניות החוץ שלנו ל"ריאק-פוליטיק" צורם.

מבלי לנקוט עמדה שטחית לגבי עיסקה זו או אחרת, תביעתנו היא כי ההיבט המוסרי ישולב באופן מכריע בכל דיון על מכירת נשק או על סיוע אחר למדינות חוץ. עמדתנו היסודית בולטת שתי קביעות:

א. שיקולי כדאיות כלכלית ומדינית לא יוכלו לקבוע

בלעדית אם לבצע עיסקה נתונה; יש הכרח לבדוק גם

את אופי המשטר המזמין ואת החשש שאנו גיעשה

לשותפים לפשע לשפיכת דמי נקיים.

ב. במקרה של התנגשות בין רתיעה מוסרית לבין טיעון

של כורח לאומי ישראלי, יש לקבוע אמות מידה

מאוזנות ולא להתיר את הרצועה מכל וכל.

לגבי גיבושו של אמות מידה אלו, יש לפנות לרבנות

הראשית ולגורמים נוספים, בבקשה שישמיעו את קולם בדיון

הציבורי, כדי לחזור ולהרים קרן התורה כבעלת השכחות מעשיות

על התנהגותה המוסרית של מדינת היהודים. - כל זה חייב להיות

מכוון בתהודה תקשורתית מקסימלית, כדי להתחיל בשיקום תדמיתה

של התנוע הכבעלת עמדות ייחודיות-יהודיות בשאלות לאומיות.

רצי"ב רקע יהודי-הלכתי (רמב"ם, הרב קוק, רח"ל חכו"י)

לשאלה
אין
הוא
אין

באיזו מידה צריכה מדיניות חוץ של מדינה יהודית

להיות מושפעת משיקולים מוסריים וערכיים?

נ ערך: נעם זהר, על-פי חומר

שהכין ועיבד חגי בן-ארצי במכון הרטמן *

1. "ממלכת כהנים וגוי קדוש"

שאלתנו זו העסיקה את הרב אברהם יצחק הכהן קוק, הרב הראשי הראשון, ותשובתו מופיעה במאמר "ממלכת כהנים" (מאמרי הראי"י, אי עמ' 173-174). הנחת היסוד של הרב קוק היא, שיהתורה והממלכה בישראל קשורים זה עם זה קשר בכל "נתק". התורה אמורה להדריך ולהנחות לא רק את הפרט במשפחתו ובקהילתו כי אם גם את "האומה, המנהיגה את חיי החברתיים והמדיניים בתור לאום"; אכן, יישומם של ערכים מוסריים בדמה של מדיניות לאומית הוא הרבה יותר קשה מיישומם במישור של חיי הפרט והקהילה:

"...מלאכת הצורף (= התיקון) של הכלכל כולו בתור חברה הזקוקה לעניינים מדיניים - הוא הרבה יותר מסובך בדרך עבודתו ממלאכת הצירוף של כל יחיד כשהוא לעצמו בתור איש פרטי".

הרב קוק רואה בנושא זה את מבחנה העליון של מדינה יהודית. בתור עולם ציוני, שבו "כל מושגי הטוב והרע, הצדק והרשע נעשים אבודים לגמרי בתור המהומה המדינית", תפקידה של מדינה יהודית הוא "לרומם את המדרגה המוסרית ואת הזיקה ליסוד הקודש שלנו... מבלי לחת לגלים הסוערים שבשאיפה המדינית לעזור את עינינו". והרב קוק מסכם את מאמרו בקריאה להיות "לא רק אנשי קודש בתור אנשים פרטיים, כי אם גם וביחוד להיות ממלכת כהנים וגוי קדוש וכשאנו ליסוד ממלכתו מקודש".

הרב קוק רואה אם כן בשיקולים מוסריים גורם דומיננטי בכל תחומי הפעילות של מדינה יהודית. תפיסה דומה

מציג גם דוד בן-גוריון, מייסדה של מדינת-ישראל, בספרו "נצח
ישראל":

"מדינת-ישראל אינה דומה לשאר המדינות
בעולם, ואין היא רשאית להסתפק בצורכי השעה...
מדינת ישראל תיבחן לא בעושר, לא בצבא, לא
בטכניקה, אלא בדמותה המוסרית וכערכיה
האנושיים... היא תיבחן כערכים המוסריים שיקבעו
יחסיה הפנימיים והחיצוניים".

2. מכירת נשק לגויים

אחת השאלות המוסריות הקשות בתחום של מדיניות חוץ
היא שאלת מכירה של נשק לארצות, שזגביון יש חשש שיעשו שימוש
לא הגון ובלתי-מוסרי בנשק. יש כאן בעייה של שותפות עקיפה
של המוכר באותם מעשים בלתי-מוסריים או בלשון ההלכה: "מסייע
בידי עוברי עבירה". ואכן, יש בגמרא התייחסות מפורשת לבעייה
זו. נעבודה זרה ט"ו, ב' - ט"ז, א'., הברייתא המובאת שם
קובעת: "אין מוכרים להם (לגויים) לא זיין ולא כלי זיין
ואין משחזים להם את הזיין". מן הדיון בגמרא מסתבר, שהמעם
כאיסור זה הוא ההנחה, שנשק זה ישמש לשפיכות דמים נפשעת;
כמעשי המוכר יש אם כן משום סיוע לעוברי עבירה. על-פי טעם
זה מוכן גם ההיתר (שם) למכור נשק הגנתי (מגינים, בניגוד
לפניותות), ששימושו לגיטימי.

דומה, שאיסור זה שואב את השראתו גם מן החזון
המקראי של "וכתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות"
(ישעיהו ב'). יעודן של העם היהודי לפי זה הוא לקרב את
העולם למצב של שכול, ואילו מכירת נשק מגדילה את סיכויי
המלחמה ומדרדרת את העולם בכיוון הפוך לכיוון הרצוי מבחינת
חזונם של הנביאים.

יש לפנינו כאן דוגמא בולטת, כיצד נדחים הצידה
שיקולים כלכליים ופוליטיים מתוך התחשבות בשיקול
ערכי-מוסרי.

בהמשך הסוגיה (ט"ז, א') שואלת הגמרא, כיצד ייתכן שמלות האיסור הרי בפועל יהודים מוכרים לגויים גם נשק התקפי: "והאידנא דקא מזכנינן" - ותשובתו של רב אשי היא, שאנחנו מוכרים בהיתר לפרסים המגינים עלינו. המאירי מפרש תשובה זאת כמבטאת הכרת טובה מוסרית כלפי מי שמגן על היהודים: "שבימי רבותינו התירו למכור כלי זין לפרסים מפני שהיו שרויים בתוכם ומגינים עליהם, וככל שאדם חוסה בצילו - ראוי לעזרו כפי האפשרי". גם מניסוחו של הרמב"ם ניתן להבין, שההיתר הוא רק למען הגנה עצמית של היהודים, וזו כשוננו: "היו ישראל שוכנים בין העכו"ם וכרתו להם ברית, מותר למכור כלי זין לעבדי המלך וגייסותיו, מפני שעושים מכחמה עם צרי המדינה להצילה ונמצאו מגינים עלינו, שהרי אנו שרויים בתוכם" (רמב"ם הלכות עבודה זרה פ"ט ה"ח). יחס החסות בין היהודים לבין הממלכה המאלחת הוא היסוד לפרשנות המרחיבה את מושג הייעוד ההגנתי גם לכלי נשק אחרים.

אם לסכם את ההיתר ברור, שהוא מתייחס למצב שבו יהודים הם אזרחים במדינה, שבה הם זוכים להגנה וליחס הגון. במצב זה מותר ליהודים לייצר נשק למען אותה מדינה, שהרי נשק זה משמש להגנת המדינה. אמנם, כשם כר מוכרים גם נשק התקפי, ובמעשה קיימת האפשרות שהגויים ישתמשו בו גם כמטרות בלתי כשרות; אך איכזר זה הינו בהכרח מנת-חלקו של עם השרוי בגלות, ואין בידו כשלוט על מגמותיהן הפוליטיות של ארצות מגוריו. נראה כי, שאין מקום ליישם את ההיתר למצב שלנו, בו מדינת-ישראל מוכרת נשק למדינות, שבהן יש חשש להפעלה בלתי-מוסרית של הנשק, שהרי מדינות אלה איננו "חוסים בצילו". בדרך כלל, השיקולים המנחים הם שיקולים כלכליים, ומתוך הגמרא והרמב"ם לא נראה, ששיקולים כאלה יכולים לדחות את העמדה העקרונית של התנגדות להפצת נשק בעולם.

דברי אלה הם בניגוד לעמדתו של הרב הכוז' אשר
דן בנושא זה בספרו "עשה כך רב" - שאבות לאומיות וחברתיות
עמי ס"ד-ס"ו. הוא קובע, שמתוך ההיתר בגמרא וברמב"ם ניתן
לעמוד גם היתר כללי למכירת נשק למדינות ידידותיות, שהרי
מכירה כזאת נעשית מתוך שיקולים בטחוניים. דומני, שאין
מקום להשוואה בין מצבם של יהודים בגלות, כאשר הם מוכרים
נשק למדינה שבה הם חיים, והמספקת להם הגנה, לבין מכירת נשק
למדינות, שקיומה של מדינת-ישראל איננו תלוי בהן.

אכן ניתן לטעון, כי מכירות כאלה הן נחוצות
לבטחוננו לא במובן הצר של חסות, אלא מבחינתו של השילוב
ההכרחי בין שיקולי כלכלה ובטחון. אם לשם הגנתנו העצמית
דרוש לנו ייצור עצמי של כלי מחמה, הרי ייתכן שנוכל לעמוד
בעלויות הייצור רק על ידי קידום היצוא. טענת הצידוק
האפשרית - ואולי כבר נתכוון הרב הכוז' - הינה שאנו מוכרים
נשק לכא הבחנה חרף התנגדותנו לשימוש הנעשה בו - מתוך הכרח
לממן בכך את התעשייה הבטחונית, החיונית לקיומנו.

טענה זאת יש בה ממש, אך אם נקבלה לכא סיוג ולכא
חשוב-שכנגד - הרי שהיא תשים לאל את האידיל של יממכות
כהנים, כפי שהביעו הרב קוק, אם חוגים דתיים טובעים שאכ-עכ
תשזור שבת גם במחיר כלכלי מסוים, קל וחומר שאין להקל ראש
בסיוע לשפיכות דמים, ומתבקש בירור יסודי של סוגיא סבוכה
זו, לגיבושן של הנחיות כוללות ומאוזנות.

צורך דחוף בנקיטת עמדה פומבית

כלפי התנועה הרפורמית

- בעקבות פסיקת בג"צ ועל רקע המתח בבקעה,

וכן לקראת תביעות שבשער למימון למוסדותיהם

הנחת יסוד: לא ייתכן שבהקשר הנ"ל - שהבולט מתוכו

כרגע הוא ענין הגיור - לא יישמע קולה הייחודי של הציונות

הדתית, לשתיקה מתמשכת, או אפילו תגובות פאסיביות וחלקיות,

מחיר כבוד: הפקרת הבמה לשי"ס ו/או גם: לגורמים שוליים

אצלנו, סיכון בקרע ובעימות עם התנועה הרפורמית בחו"ל,

ואובדן הזדמנות מפתח לענות על ציפיותיהם של בוחרים +

בוחרים פוטנציאליים שהתנועה והשר יופיעו כגורם מרכזי,

אחראי ומתוו, המשלב אמינות דתית עם שלום-בית יהודי.

מסקנה: יש הכרח בפעילות תקשורתית אינטנסיבית, אשר

תשדר בעקביות ובהתמדה לתודעה הציבורית מסר שכ (א) עקרונות

(ו-ב) הגינות ואיזון, במסמך זה אין פירוט של טקטיקה, אך הוא

בנוי על אישה השלכת שלושה עקרונות:

א. שלילת מקומם של הרפורמים בתחום של

פסיקת הלכה לציבור.

ב. תמיכה בתחום החופש הדתי שלהם

כפעול כיחידים וכקהילות.

ג. כסוגית הגיור, שיש בה תרבות של שני התחומים -

יוזמה להידברות ולהסכמה הדדית מחייבת.

פירוט ההנמקות לכל זה נמצא במסמך הרצ"ב, אך עדי

להדגיש, כי בכל מקרה - גם אם יחלוק החולק על הדברים

האמורים להלן, כולם או קצתם - הגרוע ביותר הוא לשתוק או

להתבטא בשפה רפה וללא תהודה אפקטיבית.

בברכה,

נעם זהר

על היחס הרפורמי:

מחלוקת נוקבת -

מתוך חירות וכבוד

כאשר אנו באים להתוות סימני-דרך, עבור יחסה של החברה הישראלית ליהדות הרפורמית - או, בגירסה הישראלית, ליתנועה ליהדות מתקדמת - קשה לנו לעיתים להשתחרר ממועקת העבר, לכולנו כציונים לא קל לשכות את מאבקה החריף של התנועה הרפורמית נגד הציונות, את העקירה מן הסידור של התפילות לשיבת ציון, ואילו לי ולחבריי במחנה הציונות הדתית לא קל להתעלם ממכחמתה של הרפורמה בשולחן ערוך וביסודות ההלכה.

ואולם, המציאות המתחדשת כופה עלינו לא אחת - ולעיתים יש גם מן הברכה בכפיה זאת - שיקול מחודש של יריבויות נושנות, נכונות להתבונן בשינויים ובהתפתחויות, פתיחות הדעת והלב לסכנות ולחדש ברית-אחים, אין פירוש הדבר נכונות לניתור על עקרונות או להתפשרות על המקודש לנו, אלא מחויבות כבדיקה עניינית, יכולת הבחנה בין עיקר לספק, וגילוי בסיסי של סובלנות.

דומני כי במישור הציוני לא יחלוק היום איש על כך, כי ברית-האחים שלנו עם היהודים הרפורמים חודשה זה מכבר. ציניקנים יאמרו אולי, שממונם חביב עלינו; אך כאמיתו של דבר הרי עצם נכונותם לתת כתף למפעל הציוני מבטאת שינוי שורשי בתפיסת העולם של התנועה הרפורמית, שינוי אשר מן הפרספקטיבה הציונית יש להגדירו כיחזרה בתשובה. אם עצם הכרעתה היסודית של הציונות הדתית היתה שלא להסתגר בדל"ת אמות של שומרי הלכה, אלא לתת יד לשותפות הגדולה של עם ישראל על כל זרמיו - הרי שכיום אין עוד ספק, כי בשותפות זאת נודע מקום של כבוד ליהודים הרפורמיים.

ואף על פי כן, אין בכך כדי לחפות על המחלוקת
הנוקבת אשר ממשיכה לשרור עד היום הזה בינינו לבין הרפורמים
בתחומי הרוח, בתפיסה היסודית של היהדות ושל התורה. דרכם
נראית לנו בלתי מספקת לגמרי במאבק הרוחני נגד ההתבוללות
בארצות הגלות. וגם כאן בישראל, בחירתנו בדו-קיום אין
פירושה ויתור על עמדתנו הבקורתית הנוקבת כלפי דרכם
הרעיונית והמעשית. מה שנחוצ לנו הינו הבחנה ברורה ונכונה
בין תחומי המאבק לבין תחומי הדו-קיום, כדי שנוכל להגשים
כאן בישראל חברה שהיא מצד אחד פתוחה ופכוראליסטית, אך מצד
שני בעלת שורשים יהודיים חזקים, להט רוחני ומסירות נפש. את
הבסיס להבחנה כזאת רוצה אני להציע כאן היום.

ראשית לכול, עלינו להבחין בין שני תחומים: ההלכה -
וחירות הדת. יש להבחין בין התחום ההלכתי - בו יש לשכול את
סמכותם של הרפורמים ואף ניתן לנמק זאת - לבין תחום החיים
הדתיים, הקמת קהילות ובתי כנסת וכו' - בו יש לדגול בגלוי
ולכתהילה בתמיכה בזכויותיהם המלאות, כאזרחים וכיהודים.

בתחום ההלכה, יש לדחות - חרף מחאותיהם של רבים כאן
ובחו"ל - את התביעה להעמיד את הנחיותם של רבנים רפורמים על
בסיס שווה לזה של פוסקי הלכה מקובלים. באותם תחומים, בהם יש
מקום לפסיקה מרכזית (לדוגמא: כשרות, דיני אישות, פיקוח על
מקואות וכו') - מכיר החוק בישראל בסמכות אחת, זו של
הרבנות הראשית. אין לנגד עינינו כל נימוק משכנע לחתור
לשינויו של מצב זה. התנועה הרפורמית מראתה עד היום יחס
מסויג ביותר כלפי ההלכה. מבחינה אידיאולוגית זוהי זכותם
המלאה; אך אין מקום להיפור מזה, בו יתבעו הם אפטרופסות
על אותה הלכה שיסודותיה אינם מקובלים עליהם. אם מוציאים
אנו מן החשבון את ההנהגה ההלכתית החרדית, האנטי-ציונית -
אשר פסולה כמובן גם היא ממלא תפקיד מרכזי במירקם חייה של

המדינה - הרי שאין ספק, כי הרבנות הראשית היא המוסד הראוי
כחפקיד ולמעמד הנתונים לה.

כאן המקום לעמוד - בהקשר לפסק דינו האחרון של בית
המשפט העליון - גם על סוגית הגיור, מצד אחד, זהו תחום
הלכתי מובהק, וחלים בו אותם השיקולים שנאמרו זה עתה להעיד
על עצם הופעתם של אנשי התנועה הרפורמית כבעלי עמדה רצינית.
בודאי שאין זו שאלה דתית-פרטית, בה ניתן לדבר רק על חופש
המצפון ועל חופש הדת; הכיר הגיור הינו מעצם טיבו משהו
ציבורי ונחוצה בו סמכות מרכזית מכדעת. - אך מאידך, הגיור
אינו רק שאלה דתית, הוא גם שאלה לאומית, ואין ספק כי כאשר
מקבלים אנו את הרפורמים כאחינו לא נוכל לשכוח מהם את
היכולת לצרף אנשים לקהילותיהם על-פי הבנתם. יפה פסק אם כן
בית המשפט, כי במישור הלאומי - המתבטא ברישום בתעודת הזהות
והקובע לגבי חוק השבות - אין מקום ליצור חיל בין קהילה
לקהילה. אולם אין אנו יכולים לקבל שכך יישאר המצב, באנרכיה
דתית-הלכתית, מפאן ולהבא. מבחינת המעמד האישי, נראה כי
למעשה די היום בסמכויות הנתונות לבתי הדין הרבניים, וספק
אם מתאימה השעה כיזום תיקון משמעותי בחוק שיפוגם שלא
במסגרת בדק-בית מקיף הנחוץ במערכת חיונית זו. מה שאנו
צריכים -וצריך עם ישראל - אינו חקיקה אלא הידברות, מציאת
דרכים לשיתוף פעולה ולהכיכים מוסכמים חרף המחלוקות החריפות
ואפילו בצילן, בתחום יחיד במינו זה של הגיור - כדי שבמקום
להוציא כוחות יקרים על מאבק פנימי מר, נוכל לאחד את הכוחות
- או לפחות כפעול במקביל -למען המטרה המשותפת והבוערת של
המאבק בניכור ובהתבוללות.

בתחום החופש הדתי, לעומת זאת, חייבת להנחות אותנו
מגילת העצמאות, שעכיה אמנם אינו חתום הרבי מסאטמאר, אך
חתומים בהחלט - לשמחתנו ולגאותנו - ראשיה ומנהיגיה של

הציונות הדתית. הקשר חיוני הינו של מדינה דמוקרטית, ואין
 לסבול כל הגבלה, דיכוי או פגיעה בזכויותיהם הלגיטימיות של
 היהודים המאוגדים בקהילות של יתנועה ליהדות מתקדמת.
 יכולה להיות לנו מחלוקת קיצונית ומכרעת עמהם במישור
 הרוחני, בתפיסת התורה והיהדות, וכו' וכו'. אך מחלוקת זאת -
 כמו שאר הויכוחים האידיאולוגיים בתוכנו - חייבת להתנהל
 מתוך כבוד הדדי וללא דיכוי או פגיעה מצד הרוב
 (האורתודוקסי) כלפי המיעוט, כשם שאנו עצמנו מצפים ליחס
 דומה מצד הרוב המסורתי-חילוני כלפינו, וכפי שאנו מצפים
 לסובלנות כלפי מיעוט יהודי בכל מקום בעולם. יש להדגיש, כי
 היהדות איננה דת של יחידים אלא נותנת מקום מרכזי לחיי
 הציבור והקהילה, ועל כן חופש הדת כולל בהכרח לא רק חופש
 פעולה ליחיד בתוך ביתו, אלא גם חופש ההתאגדות ועבודת-הי
 בציבור, החירות לקבל מבנים ולהקהיל קהילות ולחגוג חגים
 מתוך שלום ושמחה. על אלו עלינו להגן באותו להט בו מגנים
 אנו על כעדייתה של הרבנות הראשית בתחומי הלכה.
 ויהי רצון, שפגישת הפיוס בין שני מנהיגי הקהילות
 בשכונת בקעה שבירושלים תהיה לכוננו ציון-דרך, של הוקעת כל
 אלימות ושל שלום אמיתי, שאינו מבטא התפשרות על עקרונות אלא
 פשרה וסובלנות של דו-קיום מתוך מחלוקת.

המאבק על השמיטה וסביב היתר המכירה אינו סתם עוד מאבק אחד כנגד יחומרות החרדים. בא כאן לידו ביטוי מאבק אידיאולוגי עקרוני על ערכה הדתי של ההתיישבות היהודית בארץ ישראל. שכן, מה טוענים הימחמירים, הדורשים להימנע מקנייתם של תוצרת יהודית מפרי העיבוד בהיתר המכירה? הם טוענים כי זהו היתר דחוק מבחינה הכתית, שקשה לסמוך עליו, ושעל כל פנים מצוה להדר במצות שמיטה ולא להקל בהיתר דחוק כזה. אולם כל מי שעיין בתולדות ההיתר וליסודו על-ידי גדולי התורה של ארץ ישראל וצי"ל, יודע כי הם הכירו היטב באופיו הדחוק, ועם זאת הורו לאחוז בו, מפני שהחשיבו כעבר דתי-תורני את עצם קיומה של ההתיישבות היהודית החקלאית בארץ ישראל.

לא פלא, כי המתנגדים להיתר היום, המטיפים למעשה להחרים תוצרת יהודית ולקנות השנה רק תוצרת ערבית, הינם כראש ובראשונה חוגים חרדיים ואנטי ציוניים, אשר אינם שותפים ליסודות תפיסתנו הדתית-ציונית, ופגיעה או גם הרס חליכה של ההתיישבות היהודית אינם מדאיגים אותם כלל ועיקר. שומה עלינו לצאת כנגדם במאבק חריף, תוך הסברה מקפדת - גם לציבור שלנו - כי יחומרות אלו אינן אלא הקלה וזלזול במצוה הגדולה של יישוב הארץ. מי שרוצה באופן פרטי בדקדק במצות השמיטה דווקא, ולא לסמוך על ההיתר הנהוג בארץ מזה כמה דורות, ייתכן כאפשר לו בחנויות יפינהי של תוצרת נכרים. אולם לא ייתכן שנגיח כי חנויות הנמצאות באופן כללי תחת פיקוח הרבנות הראשית והמשרתות בעיקר ציבור כללי או דתי-לאומי, יחרימו תוצרת יהודית המבוססת על ההיתר.

לחרדים האנטי-ציוניים יש לומר: דיו! יחומרותי שלכם, הנובעות מתפיסה צרה ומאדישות כדרכו ולעפילותיו של עם ישראל המחדש בריתו עם ארץ אבותינו - לא לנו הן, לא לנו!

מדינת ישראל
משרד החינוך והתרבות

המנהל הכללי

כו' בתשרי תשמ"ז
29 באוקטובר 1986

סיכום ישיבת סגל א' בנושא מבנה המשרד מיום 16.10.87

השתתפו: דר' שמשון שושני, מנכ"ל, פרופ' יוסף באשי, דוד פור, עוזי צוק, מתי דגן, יאיר לוין, עו"ד אריה בריק, יצחק שטיין, אברהם שיינפלד, אדי הרשקוביץ, אבנר שלו, דר' גדעון בן דרור, יריב אורן, שוקה ידליון, בנימין אמיר, ניסן רז, אהובה פינמסר, עמרם מליץ דר' יוסף יונאי, דר' יוסי לוי, דר' יוסף גולדשטיין, עמי וולנסקי.

א. הגברת מעורבותו ואחריותו של הרשויות המקומיות ובחי ספר בפעולות חינוך.

יאיר לוין: משרד החינוך והתרבות התנסה בתחום החינוך העל יסודי בהעברת משאבים ישירות לרשויות המקומיות וזוהי דוגמא טובה המשקפת את אבדן השליטה, הבקרה והפיקוח המוחלט של המשרד על הנעשה.

בתהליך שברצוננו ליצור והוא: חיזוק הרשות המקומית חשוב שלא יוצר מצב שיביא לחוסר שליטה של משרד החינוך. הצעת מנהלי המחוזות היא כדלקמן:-

א. יקבעו "אזורי חינוך" בהם רשות אחת או מספר רשויות מקומיות.

ב. בראש כל "אזור חינוך" יעמוד מפקח של משרד החינוך אשר ישא את התואר "יו"ר ועדת החינוך".

ג. יאוגמו תקציבי המשרד והרשות המקומית (כולל שעות התקן הקצבות המחוז והקצבות המשרד שהיו עד כה מוקצבות מהמטה) ויוקצו לוועדת החינוך המשותפת.

ד. התוכניות שיגובשו ע"י הרשויות המקומיות יחד עם "יו"ר ועדת החינוך" יאושרו לביצוע ע"י מנהל המחוז.

מדינת ישראל
משרד החינוך והתרבות

המנהל הכללי

דר' שושני: ההצעה הנ"ל עשויה להיות שינוי משמעותי של מערכת החינוך: אני תומך בהאצלת סמכויות לרשות המקומית ואני בעד מגוון של מודלים.

אהובה פיינמסר: המודל הקיים היום הוא לא מיושם ולא ביזור. משרד המשרד שהילד יקבל את השרות ולא מתפקידנו שהרשות המקומית תתפקד. מתפקיד המטה לקבוע "מדיניות"; קריטריונים, חוקים וכללי הדדיות (רשות מקומית - משרד החינוך) וכן מדידה הערכה ובקרה. לדעתי לא צריך כל כך הרבה מחוזות אולי אפשר לצמצם את זה.

כמו כן נציג המחוז לא צריך להיות חבר בוועדה המקומית מאחר ויש בזה ניגוד אינטרסים. הפיקוח צריך להיות מרכזי ע"י המטה, והמחוז מופקד על ביצוע המדיניות.

עמי וולנסקי: במסמך לדיון מס' 1 מוצגות כמה אפשרויות לקשר בין המשרד לרשות המקומית.

מציע לקיים דיון על היתרונות והחסרונות של כל אחת מהשיטות לקראת קבלת החלטה כלשהי.

שוקה ידלין: הבעיה המרכזית היא לקבוע יעדים בכל תחומי הפעולה ולקבוע את הקשר בין היעדים לבין הקריטריונים להקצאת המשאבים.

אם במבנה החדש צריך יהיה להגדיר יעדים, יהיה קשה יותר בגלל שהמזה"פ מרכזת גם את ההפעלה אם לא תקבע מדיניות על סדרי עדיפויות באמצעות המטה יהיה המחוז זה שיגבש את המדיניות.

כמו כן צריך לקבוע שני דברים נוספים:

א. איך מוזרמים משאבים אל מהמחוזות.

ב. מהם עקרונות ההגמשה במחוז.

מדינת ישראל
משרד החינוך והתרבות

המנהל הכללי

אין כמה מודלים להערכתי יש רק אחד, והוא המודל שהוצג ע"י יאיר לוי.

ד"ר יוסי לוי:

השאלה היא מה רוצים להשיג. אם מבקשים להשיג אפקטיביות אז השיטה יכולה להיות מרכזית (באמצעות המטה). אם רוצים להעביר אחריות וסמכויות לאוכלוסיה צריך להעביר את האמצעים לרשות.

ד"ר יונאי:

בירושלים לא רצו את פרוייקט שיקום שכונות והיום כשרוצים הם מבקשים להפעיל זאת בלי ועדות היגוי מקומיות והעיריה אומרת: "אנחנו ננהל את המשאבים".

אני בעד איגום משאבים אשר יועברו לרשות המקומית באשכולות של תחומים קרובים.

עמרם מליץ:

כמו כן אני בדעה שאם ניתן יותר סמכויות לרשות המקומית נשכיל למשוך אנשי מקצוע טובים יותר לניהול מערכת החינוך המקומית.

צריך לשאול מה התפוקות המצופות. להערכתי מאותו תקציב שיועבר לרשות המקומית תהינה תפוקות קטנות יותר. אם נבדוק מה קרה בתוכנית הרווחה נמצא שהיא לא מנוצלת, ויש בה בזבוז. טכנית ניתן לפעול באיגום ובהקצאת משאבים לרשויות. אחרי 2-3 שנים למשרד החינוך לא יהיה מה להגיד בעסק. (בפרוייקט הרווחה לא צריך את המשרד היום). המבחן הוא האם נשיג יותר תפוקות במשאבים שאנחנו משקיעים.

ניסן רז:

ביזור הפעולה לרשויות המקומיות יחייב יצירת מנגנונים מקומיים. אם רוצים לעבור לביזור יש לעבור תהליך של הכנה. כמו כן יהיה צורך במעקב והערכה של התוכניות.

מתי דגן:

לדעתי צריך ללכת לקראת המושג "שיתוף" עם האוכלוסיה וללכת עם העניין עד הסוף. התוצאה שהמטה יהפך יותר אידיאולוגי. יש צורך לקבוע את תהליך "האחריות" של כל הגורמים.

פרופ' באשי:

מדינת ישראל
משרד החינוך והתרבות

המנהל הכללי

1. דר' שושני: מרבית הנוכחים תמכו באלטרנטיבה ג'.
2. נציגי המחוז (יצחק שטיין) יציגו בתאריך 2.11.86 מודל פעולה מומלץ של המחוז והקשר עם המטה, הרשות המקומית וביה"ס.

רשם: עמי וולנסקי

העתק: מר יצחק נבון, שר החינוך והתרבות
מר ישראל כהן, דובר המשרד
משחפזי הפגישה

7218
הוצאת קורן
ישראל

הוצאת קורן ירושלים בע"מ

KORÉN PUBLISHERS JERUSALEM LTD

ירושלים, ת"ד 4044, רחוב הרצוג 33, טלפון (02) 66 01 88
33, Herzog St., Tel. (02) 66 01 88, P.O.Box 4044, Jerusalem/Israel

כד באדר תשמ"ז, 25.3.87

לכבוד
משרד הדתות
ירושלים

אדונים נכבדים,

הנדון: סידור לשליח ציבור

הננו להציע לכם בזאת סידור לשליח ציבור, אשר אנו יכולים לספק
לכם בנוסח אשכנז או בנוסח ספרד.

הסידור יהיה מבוסס על סידור התפילה שלנו "דע לפני מי אתה עומד",
אך לא יכלול אותם הקטעים אשר אינם נאמרים בבית הכנסת.

הפורמט: 29.5 x 20.5 ס"מ.

מספר העמודים: 432.

הכריכה: קשה עם הטבעה בזהב.

המחיר לעותק עבורכם:

בהזמנה של מינימום 1,000 עותקים - 22.50 ש"ח לעותק.

המחיר עבור 1,000 עותקים נוספים באותו נוסח - 16.25 ש"ח לעותק.
המחירים אינם כוללים מע"מ.

הוקף ההצעה עד ליום 30.4.87.

בכבוד רב,

א.נ.מ.
הוצאת קורן ירושלים בע"מ

במדבר טו

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כַּנְּפֵי בְגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתַנּוּ עַל־צִיצִית הַקָּנָף פֶּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאוּתָם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וְעָשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרֵי לְכַבֵּדְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אֵתֶם זֵנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְעָשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתֵי יְהוָה וְהָיִיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרָיִם מִצְרַיִם לְחַיֹּת לָכֶם לֵאמֹר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

אמת

וַיֵּצֵיב, וְנָכוֹן וְקִיָּם, וַיֵּשֶׁר וְנֶאֱמַן
וְאֶהְיֶה וְתִכְיֶיב וְתִחַמַּד וְתִעִים
וְנוֹרָא וְאִדִּיר וּמִזְקָן וּמִקְבָּץ
וְטוֹב וְיָפָה
תִּדְבָּר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.

אמת

אֱלֹהֵי עוֹלָם מִלְפָּנֶי
צוּר יַעֲקֹב מִגֵּן יִשְׁעָנוּ
לִדְר וְדָר הוּא קִיָּם וְשִׁמוֹ קִיָּם
וְכִסְאוֹ נָכוֹן
וּמְלָכוּתוֹ וְאַמְנוּתוֹ לְעֶד קִיָּמָה.

וְדִבְרֵי חַיִּים וְקִיָּמִים
נֶאֱמָנִים וְנִחְמָדִים
לְעֶד וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים
עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ
עַל פְּנֵינוּ וְעַל דּוֹרֵתֵינוּ
וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֵרַע יִשְׂרָאֵל עַדְיָךְ
עַל הַרְאִשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרֹנִים
דְּבָר טוֹב וְקִיָּם לְעוֹלָם וָעֶד.

הַרְיֵנוּ מִזְמֵן אֶת פִּי לַהֲדוּת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת כּוֹרְאֵי, לְשֵׁם יִחּוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיד הוּא וּשְׂכִינְתָהּ עַל יְדֵי הַהוּא טַמִּיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

בְּרִיד שִׁבְעָמָד וְהִיָּה הָעוֹלָם

בְּרִיד הוּא
בְּרִיד עוֹשֶׂה בְּרֵאשִׁית
בְּרִיד אֹמֵר וְעוֹשֶׂה
בְּרִיד גּוֹזֵר וּמַקְיֵם
בְּרִיד מַרְחִים עַל הָאָרֶץ
בְּרִיד מַרְחִים עַל הַבְּרִיּוֹת
בְּרִיד מְשַׁלֵּם שִׁכָּר טוֹב לִירֵאָיו
בְּרִיד חַי לְעֶד וְקִיָּם לְנֶעְמָח
בְּרִיד פּוֹדֶה וּמַצִּיל
בְּרִיד שִׁמוֹ
בְּרִיד אֶתָּה "אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
הָאֵל הָאֵב הָרַחֲמָן הַמְּהִלָּל בְּפִי עַמּוֹ
מְשַׁבַּח וּמַפְאֵר בְּלִשׁוֹן חֲסִידָיו וְעַבְדָּיו
וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדְּךָ נְהַלֵּלְךָ "אֱלֹהֵינוּ
בְּשִׁבְחוֹת וּבְזִמְרוֹת
נִגְדִילְךָ וְנִשְׁפָּחֶךָ וְנִפְאָרְךָ
וְנִזְכִּיר שִׁמְךָ וְנִמְלִיכְךָ מִלְפָּנֵי אֱלֹהֵינוּ, יִחְיֶה חַי הָעוֹלָמִים
מֶלֶךְ, מְשַׁבַּח וּמַפְאֵר עָדִי עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל
בְּרִיד אֶתָּה "מֶלֶךְ מְהִלָּל בְּתַשְׁבְּחוֹת.